

Diplomski rad
UTICAJ STOPE POREZA NA DOBIT U RS NA PRIVLAČENJU
STRANIH DIREKTNIH INVESTICIJA

Mentor: doc. dr Zoran Tegeltija
Komentor: Dragana Kovačević

UVOD

Pod stranim direktnim investicijama (engl. Foreign Direct Investment – FDI) podrazumijeva se investiranje kapitala strane kompanije, grupe pojedinaca ili pojedinca radi obavljanja profitabilne djelatnosti na teritoriji jedne države.

Strani investitor može da bude kompanija, čije je sjedište u inostranstvu, strano fizičko lice, kao i državljanin Republike Srpske i Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u inostranstvu dužem od godinu dana. Osnovni cilj njihovog ulaganja jeste očekivanje veće dobiti u odnosu na dobit koju bi eventualno ostvarili sa istim ulaganjem kapitala u svojoj zemlji. Kroz strana direktna ulaganja investitor želi da zaštiti svoj kapital na taj način što postavlja svoj menadžment koji upravlja preduzećem i koji za ostvareni finansijski rezultat na kraju poslovne godine odgovara isključivo vlasnicima kapitala.

U ovom radu posebno će biti obrađen uticaj poreza na dobit na primjeru stranog ulagača koji je izvršio direktna ulaganja u Republiku Srpsku, registrovao preduzeće koje pozitivno posluje i koje je u prvih pet godina poslovanja zabilježilo pozitivne i zadovoljavajuće rezultate.

Kroz ovaj rad objasniću pojam stranih direktnih investicija, podjelu stranih direktnih investicija, posebne oblike stranih direktnih investicija o izvršenim stranim ulaganjima u Republiku Srpsku, Federaciju Bosne i Hercegovine, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine i Bosnu i Hercegovinu. Uslov za dolazak stranog investitora je prvenstveno politička stabilnost zemlje i regiona gdje investitor ima interes za ulaganje, zaštita i sigurnost lične imovine, poreski sistem i politika, kao i drugi pravni propisi. U radu je obrađen i objašnjen set zakona koji su donešeni na nivou Bosne i Hercegovine i Republike Srpske kao preduslov za dolazak stranih ulagača kao potencijalnih investitora na našim prostorima.

Radom je obuhvaćen i pregled priliva direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj koji su kao zvanični objavljeni na stranicama Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO) i Centralne banke BiH (CBBiH), pregled o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2009. do 31.12.2012. godine, kao i značaj rada na poboljšanju zakonodavnog okvira za privlačenje direktnih stranih investicija (DSI) u BiH i Republici Srpskoj.

Radom su obuhvaćeni osnovni oblici stranih direktnih investicija, koncepti oporezivanja dobiti preduzeća, elementi sistema poreza na dobit preduzeća, porez na dobit u Republici Srpskoj i na kraju primjer direktnog stranog ulaganja od strane investitora iz Italije sa upoređivanjem podataka o osnovnim pokazateljima koji opterećuju poslovanje jednog preduzeća u Italiji u odnosu na Republiku Srpsku, a koji su uticali na investitora da prenese proizvodnju iz Italije u Republiku Srpsku i očuva dalje postojanje ovog preduzeća koje ima dugu tradiciju poslovanja u Italiji, ali da tamo više

ne može pozitivno poslovati zbog poreskih opterećenja koja su znatno veća nego u Republici Srpskoj, a samim tim ovo preduzeće ne može biti konkurentno na evropskom tržištu u poređenju sa ostalim i sličnim proizvođačima pegli koje se uglavnom proizvode u preduzećima sa sjedištem u Kini i dolaze na evropsko tržište.

1. POJAM STRANIH DIREKTNIH INVESTICIJA

Stranim direktnim investicijama podrazumijeva se investiranje kapitala strane kompanije, ili pojedinca radi obavljanja profitabilne djelatnosti na teritoriji jedne države. Strani investitor može da bude kompanija, čije je sjedište u inostranstvu, strano fizičko lice, kao i državljanin Republike Srpske i Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u inostranstvu dužem od godinu dana. Najveći broj stranih investitora u Republici Srpskoj potiče iz zemalja u okruženju (Srbija, Hrvatska..), zemalja Evropske unije i SAD-a. U današnjoj svjetskoj ekonomiji, strane direktne investicije predstavljaju najbrži način razvoja jedne zemlje i regiona i, kao takve, dobrodošle su i u najrazvijenijim zemljama svijeta. Danas su one osnovni mehanizam globalizacije svjetske privrede, preuzimajući ulogu ključnog razvojnog faktora svake države. Za državu u koju se ulaže, strane direktne investicije znače otvaranje novih radnih mjesta, povećanje izvoza i, uopšte, pokretanje privrednog rasta i razvoja. S druge strane, direktne investicije, kao oblik ulaganja stranog kapitala, omogućavaju investitoru da stekne pravo svojine, kontrole i upravljanja po osnovu uloženog kapitala. Velike, ali i manje kompanije, trude se da se pojave na što više različitih svjetskih tržišta, što se najlakše postiže približavanjem proizvodnih kapaciteta željenim lokacijama. Osim osvajanja novih tržišta, investiranje u druge zemlje takođe može da znači brže i povoljnije snabdijevanje sirovinama, električnom energijom, jednostavniji transport, ili pristup slobodnim ekonomskim zakonima.

Podjela stranih direktnih investicija može biti izvršena prema nekoliko kriterijuma. Jedan od njih može biti podjela na osnovne i posebne oblike. Po ovom kriterijumu, pod osnovnim oblicima stranih direktnih investicija podrazumijevaju se:

1. osnivanje preduzeća – (podrazumijeva izgradnju proizvodnih kapaciteta od strane investitora (najčešći termin za ovu vrstu investicije je *grinfeld*),
2. sticanje većinskog udjela u vlasništvu već postojećeg preduzeća (kupovina kompanije kroz privatizaciju, kupovina akcija ili direktna kupovina vlasničkog udjela akvizicija).

Posebnim oblicima stranih direktnih investicija smatraju se:

- koncesija (kupovina na određeni vremenski rok prava na korišćenje prirodnog bogatstva ili dobra u opštoj upotrebi radi obavljanja djelatnosti od opšteg interesa),
- B.O.T. (Build-Operate-Transfer) poslovi (odobrenje stranom ulagaču da izgradi i koristi određeni objekat, postrojenje ili pogon, kao i objekte infrastrukture i komunikacija, uz obavezu prenošenja vlasništva na državu po isteku ugovora).

Jedna od klasifikacija stranih direktnih investicija, koja potiče od Svjetske banke, jeste podjela prema motivima za investiranje. Ova podjela može biti veoma korisna, jer se na ovaj način mogu jednostavno odrediti ciljne grupe investitora.

Prema ovoj podjeli, postoje:

- investicije koje traže resurse,
- investicije koje traže prirodne resurse kao što su rude, sirovine ili poljoprivredni proizvodi,
- investicije koje traže jeftiniju ili specijalizovanu radnu snagu,
- investicije koje traže tržište,
- investicije koje dolaze na tržišta odakle je uvoz određenih proizvoda visok,
- investicije koje prate kretanje svojih kupaca – velikih kompanija,
- investicije koje prate određene trendove na tržištu i angažuju lokalne dobavljače,
- investicije koje traže povećanje produktivnosti proizvodnje, što podrazumijeva racionalizaciju proizvodnje, ili povezivanje proizvodnih operacija sa drugim kompanijama u cilju smanjenja troškova i/ili specijalizacije proizvodnje,
- investicije koje traže već postojeće kapacitete kako bi zadržale i promovisale dugoročne ciljeve svoje kompanije (one su okrenute, prije svega, privatizaciji i akviziciji, jer kupovinom postojećih kompanija zadržavaju proizvodni program i postojeće tržište).

Podjela stranih direktnih investicija može se izvršiti i na druge načine. Ipak, važno je razumjeti da svaka kompanija ima različite razloge za donošenje odluke o tome gdje će i kako investirati. Da li će jedna strana kompanija odlučiti da uloži kapital u jednu zemlju zavisi od mnogo činilaca, a prije svega, od procjene profita koji može ostvariti, dugoročnosti poslovanja, ali i od spremnosti zemlje domaćina da prihvati, ubrza i olakša poslovanje. Samim tim, na svakoj državi je da stvori dobru investicionu klimu, odnosno jasan i stabilan okvir za poslovanje kako bi privukla najbolje svjetske kompanije.

Uslov za dolazak stranog investitora je prvenstveno politička stabilnost zemlje i regiona gdje investitor ima interes za ulaganje, zaštita i sigurnost lične imovine, poreski sistem i politika, kao i drugi pravni propisi.

Na nivou Bosne i Hercegovine osnovana je Agencija za promociju stranih ulaganja FIPA koja nastoji da svojim aktivnostima aktivno doprinose kreiranju poslovnog ambijenta u zemlji pružanjem konstruktivne podrške domaćem zakonodavstvu kako bi ono u što većoj mjeri bilo usaglašeno sa međunarodnom poslovnom praksom. Na taj način se stimuliše dolazak novih i ostvaruje bolja komunikacija postojećih investitora sa domaćim vlastima radi prevazilaženja potencijalnih problema.

FIPA ima ulogu da na državnom nivou prati i evidentira strana ulaganja po državama iz kojih investicije stižu na čitavoj teritoriji BiH te ih kao takve i prezentuje, ne razdvajajući ih na entitete.

Zakon o stranim ulaganjima Republike Srpske donešen je 1999. godine i njime se utvrđuju prava, obaveze i povlastice stranih ulagača, oblici stranih ulaganja, postupak odobrenja i registracije stranih ulaganja i određuju organi nadležni za odobrenje i registraciju stranih ulaganja u Republiku Srpsku.

Republika Srpska je u zadnjih nekoliko godina ostvarila značajne rezultate u stvaranju uslova za privlačenje stranih investitora. To se odnosi na donošenje niza reformskih zakona kroz giljotinu propisa vezanih za registraciju i poslovanje preduzeća, reformu poreskog sistema, reformu penzionog sistema, kao i drugim reformama koje imaju za cilj stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta, što za krajnji cilj ima privredni i društveni razvoj naše zemlje, kao i stvaranje boljih uslova za ulazak u Evropsku uniju. Najznačajnije promjene su provedene u reformi poreskog sistema kroz donošenje novih zakona iz oblasti indirektnih poreza - porez na dodatu vrijednost PDV, kao i oblasti direktnih poreza - porez na dohodak građana, porez na dobit, porez na imovinu, porez na igre na sreću, kao i donošenje Zakona o stranim ulaganjima i drugim zakonima.

U skladu sa zakonima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, strani ulagač fizičko lice ima ista prava i obaveze kao domaće fizičko lice, što podrazumijeva da se neće vršiti diskriminacija stranih ulagača ni po kom osnovu, uključujući, ali se ne i ograničavajući na njihovo državljanstvo, mjesto boravka, vjersku pripadnost ili državu porijekla ulaganja.

Strani ulagač ima pravo da investira i reinvestira dobit iz takvih ulaganja u bilo koji sektor privrednih i neprivrednih djelatnosti u Republici Srpskoj, i to u istom obliku i pod istim uslovima definisanim za domaće ulagače (rezidente Bosne i Hercegovine) po važećim zakonima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, takođe, može osnovati preduzeće u Republici Srpskoj pod istim uslovima koji važe za domaće ulagače u skladu sa Zakonom o preduzeću („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj.24/98) ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Pravna lica u svojini stranog ulagača imaju ista prava, obaveze i odgovornosti kao pravna lica koja su u potpunoj svojini domaćih pravnih ili fizičkih lica.

Strana ulaganja neće biti nacionalizovana, eksproprisana ili podvgnuta mjerama sa sličnim posljedicama izuzev u javnom interesu i u skladu sa važećim zakonima i drugim

propisima. Direktna strana ulaganja mogu biti oslobođena plaćanja carina i carinskih obaveza, isključujući carinsko evidentiranje, u skladu sa odredbama Zakona koji regulišu carinsku politiku Bosne i Hercegovine. Strani ulagači imaju pravo na primjenu, brzu i odgovarajuću nadoknadu, kojom mogu slobodno raspolagati za bilo kakvu štetu koja je posljedica nacionalizacije, eksproprijacije ili drugih mjera koje imaju slične posljedice.

Direktna strana ulaganja mogu biti oslobođena plaćanja poreskih obaveza u skladu sa odredbama Zakona koji regulišu poresku politiku u Republici Srpskoj, uvažavajući Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini.

Porez na dobit preduzeća¹ spada u najznačajnije oblike javnih prihoda i ima izraženu razvojnu i stabilizacionu funkciju. To je složen poreski oblik, pogodan i rado korišćen za realizaciju brojnih ekstrasfiskalnih ciljeva oporezivanja, posebno mikro i makroekonomskih ciljeva oporezivanja.

Dobit kao glavni motiv poslovnog djelovanja i aktivnosti investitora i vlasnika preduzeća definiše se kao pozitivna razlika između ostvarenog prihoda u određenom periodu i rashoda koji su po računovodstvenim standardima priznati za isti vremenski period. Pored mjerila uspješnosti, dobit se često koristi i za izračunavanje pokazatelja profitabilnosti, koeficijenta povrata uložених sredstava, ulaganja ili zarada po akciji i drugo.

Na početku svake poslovne godine rukovodstvo i vlasnici privrednih subjekata i preduzetnici iščekuju ažuriranje računovodstvenih evidencija sa svim poslovnim događajima vezanim za proteklu godinu, završetak utvrđivanja amortizacije i drugih obračunskih kategorija koji terete rashode prethodne godine, da bi na kraju mogli dobiti i prvi probni bilans uspjeha na osnovu kojeg se može sa velikom sigurnošću ocijeniti uspješnost preduzeća.

2. STRANA ULAGANJA U BiH

Pregled priliva direktnih stranih ulaganja u BiH

Podatak o prilivu direktnih stranih ulaganja u BiH uzet je iz dva izvora, i to:

- 1.) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO) i
- 2.) Centralna banka BiH (CBBiH).¹⁶

1.) Izvor: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH – pregledi iz Baze o DSU na osnovu dostavljenih sudskih rešenja:

¹ Ovaj je porez u nas doskoro postojao pod nazivom “porez na dobit korporacija”. Pod tim nazivom postoji danas u mnogim državama, a pod tim nazivom se nalazi i u klasifikaciji OECD.

Prema podacima Ministarstva vanjske trgovine i Ekonomskih odnosa BiH - Top 10 registrovanih stranih ulagača i ulaganja po zemljama za period 2009.- 2012. godine, prikazan je u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela. 2.1. Zemlje-strani ulagači u Bosni i Hercegovini za period 2009- 2012.g.

(RANG ZEMLJE PREMA VISINI ULOGA PREKO 10 MILIONA KM) OD 01.01.2009 DO 31.12.2012. GODINE		
DRŽAVA	IZNOS	% učešće
LITHUANIA	782.174.792,00	61,68%
SRBIJA	161.878.847,00	12,77%
TURKEY	117.460.225,00	9,26%
LUXEMBOURG	64.739.858,00	5,11%
SAUDI ARABIA	44.589.120,00	3,52%
CROATIA	43.623.744,00	3,44%
SLOVENIJA	30.731.272,00	2,42%
NETHERLANDS	30.700.000,00	2,42%
DENMARK	19.558.300,00	1,54%
POLAND	16.125.371,00	2,37%
QATAR	14.668.725,00	1,16%
CAYMAN ISLANDS	12.901.479,00	1,02%
SWITZELAND	12.000.000,00	0,95%
GERMANY	11.890.698,00	0,94%
EGYPT	10.995.858,00	0,87%
CYPRUS	165.000,00	0,01%
UKUPNO	1.358.077,00	107,11%

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2009. do 31.12.2009. godine, prikazan je u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela. 2.2. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- do 31.12.2009. godine.

(RANG ZEMLJE PREMA VISINI ULOGA PREKO 10 MILIONA KM) OD 01.01.2009. DO 31.12.2009. GODINE		
DRŽAVA	IZNOS	% učešće
SLOVENIA	71.547.071,00	80,44%
CROATIA	44.453.075,00	49,98%
TURKEY	24.558.300,00	27,61%
CYPRUS	11.539.397,00	12,97%
UKUPNO	152.097.843,00	171,00%

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2010. do 31.12.2010. godine, prikazan je u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.3. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- do 31.12.2010. godine

(RANG ZEMLJE PREMA VISINI ULOGA PREKO 10 MILIONA KM) OD 01.01.2010. DO 31.12.2010. GODINE		
DRŽAVA	IZNOS	% učešće
LITHUANIA	465.593.860,00	80,85%
TURKEY	92.901.925,00	16,13%
SRBIJA	40.000.000,00	6,95%

POLAND	16.125.371,00	2,37%
UKUPNO	614.481.365,00	106,71%

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2011. do 31.12.2011. godine, prikazan je u sledećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.4. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- do 31.12.2011. godine.

(RANG ZEMLJE PREMA VISINI ULOGA PREKO 10 MILIONA KM) OD 01.01.2011. DO 31.12.2011. GODINE		
DRŽAVA	IZNOS	% učešće
SRBIJA	81.136.582,00	31,33%
LUXEMBOURG	64.739.858,00	25,00%
AUSTRIA	48.753.932,00	18,82%
NETHERLANDS	30.700.000,00	11,85%
SAUDI ARABIA	26.215.120,00	10,12%
QATAR	14.668.725,00	5,66%
CAYMAN ISLANDS	12.901.479,00	4,98%
EGYPT	10.995.858,00	4,25%
CROATIA	10.513.997,00	4,06%
UKUPNO	300.625.551,00	116,07%

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2012. do 31.12.2012. godine, prikazan je u sledećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.5. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- do 31.12.2012. godine.

(RANG ZEMLJE PREMA VISINI ULOGA PREKO 10 MILIONA KM) OD 01.01.2012. DO 31.12.2012. GODINE		
DRŽAVA	IZNOS	% učešće
LUXEMBOURG	316.580.932,00	91,98%
SRBIJA	40.742.265,00	11,84%
DENMARK	19.558.300,00	5,68%
SAUDI ARABIA	18.374.000,00	5,34%
SWITZELAND	12.000.000,00	3,49%
GERMANY	11.890.698,00	3,45%
UKUPNO	419.146.195,00	121,78%

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2009. do 31.12.2009. godine, prikazan je u sledećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12.2009. godine

PREGLED TOP 10 REGISTROVANIH STRANIH ULAGANJA OD 01.01.2009-31.12.2009			
UKUPNA ULAGANJA U 2009 GODINI SU 277.324.154,00KM			
DRUSTVO	OSNIVAC	ZEMLJA	IZNOS
„SSL“ d.o.o.Lukavac	Soda Sanayii A.S.	TURKEY	84.810.300
„FCL“ D.O.O	Asamer Zement Holding AG	AUSTRIA	82.061.000
„MERCATOR BH“ d.o.o. Sarajevo	POSLOVNI SIS. MERCATOR d.d. Ljubljana	SLOVENIA	72.390.239
"M-BL" d.o.o. Banja	Poslovni sistem MERCATOR d.d.	SLOVENIA	69.241.382

	Ljubljana		
"TMD Ai" d.o.o.	CIMOS d.d. Avtomobilska industrija, Koper	SLOVENIA	35.592.287
"KONZUM" d.o.o. Sarajevo	KONZUM trgovina na veliko i malo d.d. Zagreb	CROATIA	19.848.228
"Xella BH" d.o.o. Tuzla	Xella Baustoffe Alpe Adria Holding GmbH	AUSTRIA	19.560.300
"PC PROACTIV" d.o.o. Sarajevo	VULPECULA ALFA d.o.o. Zagreb	CROATIA	17.521.538
"BRODOMERKUR" d.o.o.	BRODOMERKUR d.d.	CROATIA	16.681.250
"KIT BH" d.o.o	Godolphin Services Limited	CYPRUS	11.559.397

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2010. do 31.12.2010. godine, prikazan je u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.7. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12.2010. godine.

PREGLED TOP 10 REGISTROVANIH STRANIH ULAGANJA OD 01.01.2010.-31.12.2010.			
UKUPNA ULAGANJA U 2010 GODINI SU 681.586.742,00KM			
DRUSTVO	OSNIVAC	ZEMLJA	IZNOS
" BIRAČ" A.D. Zvornik	UŽDAROJI AKCINE BENDROVE" UKIO BANKO INVESTICIONE GRUPE "	LITHUANIA	729.085.280
HYPO ALPE - ADRIA - BANK A.D.	HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.G. KLAGENFURT	AUSTRIA	125.837.352
"NATRON-HAYAT" D.O.O.	KASTAMONU ENTEGRE DIONIČKO DRUŠTVO ALTUNIZADE	TURKEY	112.901.925
"KOMERCIJALNA BANKA" AD	" KOMERCIJALNA BANKA " AD BEOGRAD	SRBIJA	60.000.000
"OMV BH" D.O.O.	VIVA INTERNATIONAL MARKETING-UND HANDELS GMBH	AUSTRIA	52.434.832
"STUDEN-AGRANA" D.O.O.	AGRANA STUDEN GMBH	AUSTRIA	38.668.725
BALKAN INVESTMENT BANK	UAB "BALKAN INVEST"	LITHUANIA	30.000.000
HYPO-ALPE-ADRIALEASING D.O.O.	HYPO ALPE-ADRIALEASING HOLDING AG	AUSTRIA	22.536.215
"FAMOS ADI" D.O.O. Sarajevo	ADRIAHOLDING PODJETNIŠKO IN POSLOVNO SVETOVANJE, D.O.O. LJUBLJANA	SLOVENI	19.388.463
"ORGANIKA BH" D.O.O	MALBORSKA HEMIJSKA PREDUZEĆA "ORGANIKA" A.D. P	POLAND	18.823.742

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2011. do 31.12.2011. godine, prikazan je u sledećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.8. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12. 2011. godine.

PREGLED TOP 10 REGISTROVANIH STRANIH ULAGANJA OD 01.01.2011.-31.12.2011.			
UKUPNA ULAGANJA U 2011 GODINI SU 428.457.777,00KM			
DRUSTVO	OSNIVAC	ZEMLJA	IZNOS
HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D.	HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.G. KLAGENFURT	AUSTRIA	175.511.897
"M-BL" D.O.O.	PRIVREDNO DRUŠTVO ZA POSLOVNE USLUGE "MERCATOR-S" D.O.O. Novi Sad	SRBIJA	69.241.382
DELTA MAXI“ D.O.O.	LION RETAIL HOLDING S.AR.L.	LUXEMBOURG	58.735.728
"HEMOFARM" d.o.o.	"HEMOFARM" Akcionarsko društvo	SRBIJA	57.652.114
AL - SHIDDI INTERNATIONAL“	ISTETHMARY SARAJEVO CITY CENTER-II LTD	CAYMAN ISLANDS	39.119.100
"JAJCE ALLOY WHEELS" D.O.O.	"EUBROWHEELS S.A.	LUXEMBOURG	35.402.408
„RESTRUCT“ D.O.O. SARAJEVO	LUKOIL EUROPE HOLDINGS B.V.	NETHERLANDS	30.702.000
”GRUDSKA PIVOVARA“D.O.O.	SACCHARUM D.O.O	CROATIA	27.621.587
"SL TAKOVO" D.O.O.	KONCERN "SWISSLION - TAKOVO" D.O.O. BEOGRAD	SRBIJA	24.041.752
"AL JAZEERA NETWORK"	AL JAZEERA SATELLITE NETWORK	QATAR	14.670.725

Podaci o zemljama stranim ulagačima u BiH za period 01.01.2012. do 31.12.2012. godine, prikazan je u sledećem tabelarnom pregledu:

Tabela 2.9. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12. 2012. godine

PREGLED TOP 10 REGISTROVANIH STRANIH ULAGANJA OD 01.01.2012.-31.12.2012.			
UKUPNA ULAGANJA U 2012. GODINI SU 430.342.765,00KM			
DRUSTVO	OSNIVAC	ZEMLJA	IZNOS
" ALUMINA " D.O.O	AKCIONARSKO DRUŠTVO " BIRAČ EUROPE"	LITHUANIA	253.072.107
HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D	HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.G. KLAGENFURT	AUSTRIA	129.167.785
"MERCATOR BH" D.O.O.	MERCATOR-S DOO NOVI SAD	SRBIJA	72.390.239
" MEHANIKA" D.O.O	AKCIONARSKO DRUŠTVO " BIRAČ EUROPE"	LITHUANIA	63.508.825
"EFT-RUDNIK I TERMOELEKTRANA STANARI" D.O.O. STANARI	EFT (HOLDINGS) APS	DENMARK	52.089.766

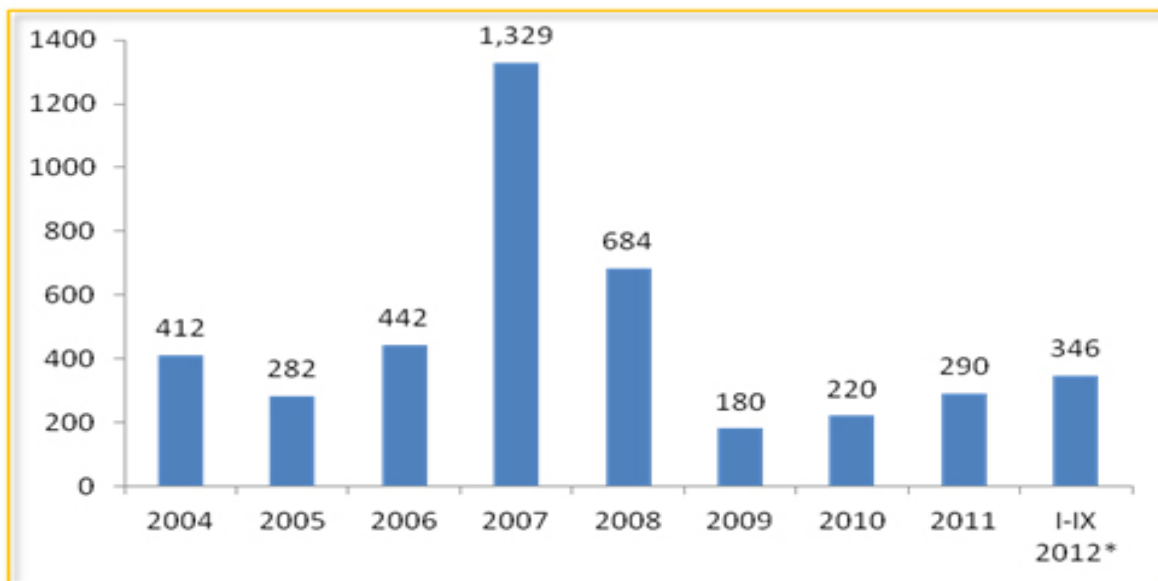
"BBI REAL ESTATE" D.O.O.	ISLAMIC DEVELOPMENT BANK	SAUDI ARABIA	39.915.000
"ARGETA" D.O.O.	DROGA KOLINSKA ŽIVILSKA INDUSTRIJA D.D. LJUBLJANA	SLOVENIA	36.076.916
"SWISSLION" D.O.O	RODOLJUB DRAŠKOVIĆ	SRBIJA	24.041.752
„ZOTT SEE“ D.O.O.	ZOTT HOLDING INTERNATIONAL GMBH	GERMANY	23.315.096
" KOFIKOM PRODUKT" D.O.O.	GRAND PROM D.O.O. ZA PROIZVODNJU,PROMET I USLUGE ,BEOGRAD	SRBIJA	14.994.271

2) Centralna banka BiH (CBBiH).16

Značaj rada na poboljšanju zakonodavnog okvira za privlačenje DSU u BiH ćemo prikazati na statističkim podacima o prilivu DSU u BiH kroz ukupne tokove DSU u BiH, priliv DSU po djelatnostima, po sektorima i po zemljama izvorima DSU.

Ukupni tokovi DSU u BiH

Grafikon 2.1. Tokovi DSU u Bosni i Hercegovini, po godinama, milioni KM

Izvor: Centralna Banka BiH 2004 – 2011

BiH bilježi trend rasta priliva DSU prije globalne ekonomske krize 2008. Globalna ekonomska kriza je dovela do izrazitog pada priliva DSU u 2009.godini s ukupnim prilivom koji se spustio na 352 miliona BAM. Usprkos blagom rastu ukupan priliv DSU u 2011.u iznosu 567 miliona BAM je značajno ispod rezultata ostvarenog 2007.godine sa najvećim prilivom DSU (2,6 milijarde BAM kao rezultat privatizacije telekomunikacijske kompanije u Republici) i prilivu DSU 2008. godine (1,3 milijarde BAM).

3. OSNOVNI OBLICI STRANIH DIREKTNIH INVESTICIJA

Tri osnovna oblika stranih direktnih investicija su:

- Horizontale
- Vertikalne
- Konglomeratske SDL

Tim oblicima investicija odgovaraju i posebni tipovi TNK (transnacionalne kompanije), koje su i nosioci tih investicija.

3.1. Horizontalne SDI i horizontalno integrisane TNK

Horizontalne SDI nastaju kada kompanija locira proizvodnju istog proizvoda ili grupa povezanih proizvoda u više pogona u različitim zemljama. Postoje tri osnovna metoda kako ti novi pogoni mogu nastati: osnivanjem sasvim novog pogona (greenfield operacija), kupovinom kontrolnog paketa akcija (acquisition) strane firme koja proizvodi isti proizvod, ili spajanjem (merger) sa stranom kompanijom u istoj proizvodnoj grupaciji.

Prednosti jedinstvenog vlasništva i kontrole nad različitim fabrikama u raznim zemljama koje proizvode isti proizvod Caves vezuje se za sljedeće pretpostavke:

- Firma posjeduje jedinstvena, specifična znanja, tzv. neopipljivu (nematerijalna) aktivu (intangible assets) u formi tehnoloških znanja (kako jeftinije i bolje proizvesti proizvod u obliku patenta), ili u formi marketiških sposobnosti (kako diferencirati isti proizvod da bi postao prihvatljiviji za kupca u obliku trgovinskog znaka ili zaštitnog imena);
- Imperfektost tržišta uslovljava da se plasman takvih znanja uz najvišu rentu može ostvariti njihovom internalizacijom. Odnosno, mnoga specifična znanja se ne mogu odvojiti od firme koja ih posjeduje, pa se tako njima i ne može trgovati na klasičan tržišni način;
- Idealnu soluciju za to pruža horizontalna TNK, gdje bi se razmjena tih znanja obavljala između različitih afilijacija iste korporacije.

Cavesovo stanovište daje polaznu osnovu za tvrdnju da će horizontalne TNK biti najbrojnije u industrijskim granama koje značajno raspolažu tom vrstom specifične aktive, a to su uglavnom grane sa visokim stopama izdvajanja za istraživanje i razvoj,

promociju, istraživanje tržišta, i slično, odnosno visoko tehnološki intezivne industrijske grane.

3.2. Vertikalne SDI i vertikalno integrisane TNK

Vertikalne SDI nastaju kada kompanija pojedine operacije u lancu proizvodnje i marketinga jednog proizvoda locira po pogonima u različitim zemljama. Kao i kod horizontalnih investicija, i kod vertikalnih pogoni mogu nastati na jedan od tri navedena načina (novi pogon, kupovina ili spajanje).

U zavisnosti od toga koju fazu proizvodnje investicija pokriva, vertikalne investicije se mogu podijeliti na: vertikalne investicije „unapred“ (forwards vertical investment) i vertikalne investicije „unazad“. Naftne kompanije (LUK oil) su dobar primjer za to objašnjenje s obzirom na to da imaju investicije u svakoj fazi proizvodnje – od ekstrakcije, preko transporta i prerade, do distribucije. Ako investicija ide ka „renijo“ fazi proizvodnje ili prerade, dobija tretman investicije unazad (investicija u eksploataciji nafte). Ako je investicija usmjerena na distribuciju preradjenih proizvoda, ima status vertikalne investicije. „unapred“. Osim navedenog primjera iz naftne industrije gdje je raspoloživost resursa ograničena na pojedine zemlje i zahtjeva investiranje radi smanjenja troškova imputa približavanjem samom prirodnom resursu, moguće je da se vertikalne investicije ostvare fizičkim razdvajanjem pojedinih faza u procesu proizvodnje i lociranjem radno intezivnih faza u zemljama sa jeftinom radnom snagom a tehnološki intezivnih faza u razvijenim zemljama gdje postoji potreba tehnologija i visoko kvalifikovana radna snaga. Lopte za svjetsko prvenstvo u fudbalu koje je održano u Japanu i Koreji ručno su šivene u Maroku, dok je proizvodnja i lijepljenje slojeva materijala za lopte, kao i njegovo sječenje, obavljeno u Francuskoj.

Po Cassonu vertikalne SDI imaju svoje prednosti ali i nedostatke. On ih je podijelio na sljedeći način.

Prednosti vertikalnih SDI su:

1. Nesposobnost regularnih tržišnih transakcija da zadovolje sve zahtjeve i rigidnost jednog proizvodnog procesa, kao što su:
 - Obezbjedenje osnovnih imuta je važno za kontinuiranu proizvodnju, u čemu regularno tržište može da zakaže;
 - Ako je poluproizvod kvarljiva roba, stokiranje nije moguće pa je vertikalna integracija najprihvatljivija varijanta;
 - Proizvođač finalnog proizvoda je siguran u kvalitet poluproizvoda;

2. Vertikalna integracija omogućava fleksibilnost koju diktira promjena ponude i tražnje u prostoru i vremenu;
3. Vertikalna integracija sprečava poremećaj cijena poluproizvoda koji može izazvati postojanje monopola;

Na drugoj strani, Casson smatra da postoje nedostaci koji su posljedica vertikalnih SDI.

1. Problemi upravljačke i menadžerske koordinacije aktivnosti različitih faza proizvodnje lociranih u različitim zemljama;
2. Nije lako obezbijediti da sve faze u lancu rade optimalnim kapacitetom. Rješenjem se traži u plasiranju dijela poluproizvoda na tržište, a dio se koristi interno;
3. Problemi lociranja afilijacije u političkim nestabilnim zemljama.

3.3. Konglomeratske SDI i diverzifikovane TNK

Konglomeratske investicije nastaju kada kompanija širi svoju dotadašnju djelatnost i osvaja proizvodnju različitih proizvoda lociranu u pogonima različitih zemalja. Konglomeratske TNK obično nastaju kupovinom kontrolnog paketa akcija strane kompanije, ili spajanjem sa stranom kompanijom drugačijeg tipa proizvodnje. One rijetko nastaju u vidu green-field investicija jer matična kompanija obično nema potrebna znanja i stručnost za osvajanje i proizvodnju novih i različitih proizvoda.

Konglomeratske SDI su najređi tip investicija, a njihovo nastajanje se obavještava željom da se diverzifikacijom obezbijedi minimiziranje rizika. Pad tražnje za jednim proizvodom nadoknađuje se rastom tražnje za drugim, diverzifikovanim proizvodom.

Primjer savremenih konglomeratskih SDI je najčešći u finansijskom sektoru, gdje dolazi do spajanja finansijskih kompanija različitog profila (banke, osiguravajuća društva, zajednički fondovi). Avgusta 1997. najveća švajcarska banka Credit Suisse, najavila je spajanje sa drugom po veličini osiguravajućom kompanijom Winterhur. Razlog spajanja, kako su oba partnera navela, jeste nada u razvoj novog posla, tzv. banka-osiguranje, tj. prodaja osiguranja preko ogranaka banke širom Švajcarske.

4. KONCEPTI OPOREZIVANJA DOBITI PREDUZEĆA

U zavisnosti od toga kako se uredi odnos između poreza na dobit preduzeća i poreza na dohodak fizičkih lica, može se govoriti o različitim konceptima oporezivanja dobiti preduzeća. Zapravo, govori se o dva koncepta oporezivanja dobiti preduzeća: (1)

klasičan sistem i (2) sistem poreske integracije, potpune ili djelimične, bilo na nivou dioničara ili na nivou preduzeća. U klasičnom sistemu porez na dobit preduzeća ne ostvaruje se integracija poreza na dobit preduzeća s porezom na dohodak fizičkih lica. Dividende se dva puta oporezuju, najprije kao dio ukupne dobiti preduzeća porezom na dobit preduzeća, a zatim, kada se nađu u rukama dioničara, porezom na dohodak gr. Neraspodijeljena (akumulisana) dobit preduzeća izložena je samo porezu na dobit preduzeća. Zbog toga dolazi do pojave fenomena koji je u poreskoj literaturi poznat kao ekonomsko dvostruko oporezivanje. Ekonomsko dvostruko oporezivanje predstavlja oblik višestrukog oporezivanja koji postoji kada se istovremeno uvodi isti ili istovrsni porez na isti poreski objekat, pri čemu poreski obveznici nisu u pravnom smislu ista lica, ali u ekonomskom smislu jesu identični, ili su makar međusobno povezana.

Klasičan sistem oporezivanja dobiti preduzeća danas je u primjeni u relativno manjem broju savremenih država. Iako ima mnogo nepovoljnih efekata (distrozivna dejstva), njegovo zadržavanje u savremenim poreskim sistemima motivisano je prije svega fiskalnim razlozima, budući da je jednostavan i da je fiskalno izdašniji.

Ipak, za savremene poreske sisteme uobičajna je primjena koncepta poreske integracije. Mnogo je razloga alokativne i redistributivne prirode, posebno onih koji govore u prilog primjenjivanju i prihvatanju metode poreske integracije. Mehanizmi poreske integracije podrazumijevaju skup mjera i postupaka koji se preduzimaju na nivou preduzeća, odnosno na nivou dioničara kako bi se smanjilo, ili eliminisalo ekonomsko dvostruko oporezivanje raspodijeljene dobiti.

Potpuna poreska integracija postoji samo u slučaju kada se preduzeće tretira kao skup individualnih dioničara čija se dobit oporezuje po progresivnim stopama koje važe za porez na dohodak građana. Nema dvostrukog ekonomskog oporezivanja. Puna poreska integracija ne primjenjuje se ni u jednoj državi. Za savremene poreske sisteme uobičajna je, dakle, primjena sistema djelimične poreske integracije.

Sistem djelimične poreske integracije mogu se primjenjivati: (1) na nivou preduzeća u vidu sistema dvojnih stopa i sistema odbijanja dividendi i (2) na nivou dioničara sistemom imutacije i sistemom djelimične olakšice za dioničare.

Jedna grupa sistema poreske integracije smanjuje ekonomsko dvostruko oporezivanje dividendi (na nivou preduzeća – sistem dvojnih stopa i sistem djelimičnog odbijanja dividendi, odnosno na nivou dioničara – sistem djelimične imutacije i sistem djelimične olakšice za dioničare). Druga grupa sistema poreske integracije otklanja ekonomsko dvostruko oporezivanje na nivou preduzeća sistemom potpunog odbijanja dividendi i na nivou dioničara sistemom pune imutacije.

Kao što je već navedeno, mjere poreske integracije mogu se primjenjivati na dva nivoa na nivou preduzeća i na nivou dioničara.

4.1. Sistem dvojnih stopa

Sistem dvojnih stopa (eng. *split-rate system*) sastoji se u postupku kojim se dobit preduzeća dijeli na dva segmenta: na neraspodijeljeni dio, koji se oporezuje višom i na raspodijeljeni dio, koji se oporezuje nižom stopom poreza na dobit. Jasno je da je preduzeće (dioničari) zbog toga motivisano da što više ostvarene dobiti raspodjeli u vidu dividendi kako bi dobit izložilo nižem poreskom opterećenju.

Osnovne mane ovog sistema dvojnih stopa su u njegovoj složenosti, ali i u mogućnosti da filijale inostranih kompanija izbjegnu primjenu viših poreskih stopa ukoliko bi u zemlji u kojoj obavljaju poslovnu aktivnost najprije cjelokupan iznos dobiti raspodijeli dioničarima, čime bi se on podvrgao nižoj poreskoj stopi, a zatim ga repatrirale u inostranstvo, gdje se može reinvestirati.

4.2. Sistem odbijanja dividendi

Sistem odbijanja dividendi počiva na ideji da bi olakšicu trebalo dati u vidu sužavanja osnovice poreza na dobit preduzeća. Drugim riječima, prilikom utvrđivanja oporezive dobiti preduzeća dopušta se odbijanje određenog, zakonom propisanog iznosa isplaćenih dividendi. Sa teorskog stanovišta, ovakav se pristup brani uz pomoć koncepta „primarne“ („nominalne“) dividende. Dividenda se, naime, u analitičke svrhe razdvaja na dvije komponente. Prva komponenta – „primarna“ dividenda – analogna je kamati (istina, obično se obračunava po nešto nižoj stopi od kamatne, jer zakonodavac vodi računa o mogućem kapitalnom dobitku) i za akcionara predstavlja naknadu za upotrebu novca. Druga komponenta – višak dividendi – predstavlja, u stvari, čisti profit, svojevrsnu nagradu akcionaru za preduzetnički rizik kod ulaganja sopstvenog kapitala. Po ovom shvatanju, imalo bi smisla „primarnu“ dividendu odbiti od osnovice, kao što se, uostalom, troškovi kamate odbijaju, dok bi višak dividende ostao u osnovici poreza na dobit preduzeća.

Na nivou dioničara postoje takođe dvije varijante poreske integracije: (1) sistem imutacije i (2) sistem djelimične olakšice za dioničare.

4.3. Sistem djelimične imutacije

Sistem djelimične imutacije predstavlja danas najrasprostraniju metodu sprovođenja poreske integracije. Javlja se u dvije varijante, kao djelimična i kao potpuna imutacija. U okviru analize mjere kojima se ekonomsko dvostruko oporezivanje samo smanjuje, pažnja se poklanja jedino sistemu djelimične imutacije. Sistem pune

imputacije spada među mjere kojima se ekonomsko dvostruko oporezivanje u potpunosti eliminiše.²

Djelimična imputacija predstavlja postupak koji obuhvata tri faze. U prvoj fazi, se na nivou preduzeća, uvodi porez na ukupnu dobit preduzeća. U drugoj fazi, na nivou akcionara, primljene dividende uključuju se u oporezivi dohodak akcionara, s tim što je on dužan da ih u poreskoj prijavi prethodno „uveća“ (eng. *gross-up*) za određeni, zakonom propisani, dio poreza na dobit koje je platilo preduzeće. Poslije toga, akcionaru se utvrđuje porez na dohodak koji treba da plati. U trećoj fazi, akcionar ima pravo na poreski kredit po osnovu onog dijela poreza na dobit preduzeća koji je prethodno „imputirao“ na svoje neto dividende.

Rasprostranjenost sistema imputacije, pa i sistema djelimične imputacije, može se, prije svega, objasniti prednostima koje oni pružaju poreskim vlastima u nastojanjima da se suzbije poreska evazija. Naime, poreski kredit po osnovu dijela poreza koje je preduzeće platilo na dobit iz koje su isplaćene dividende može se dobiti tek pošto akcionari podnesu poresku prijavu u kojoj je iskazan iznos primljenih dividendi (uvećan za propisani alikvotni dio poreza na dobit). Tako se ostvaruje prilično efikasna kontrola prijavljivanja prihoda. Ne može se, naravno, isključiti mogućnost da po neki obveznik ocijeni da mu se više isplati da ne prijavi određeni prihod od dividendi, makar i izgubio pravo na imputacioni kredit, nego da dobije taj kredit, a da plati porez na dohodak. Ukoliko takva ponašanja postanu rasprostranjena, kao efikasno sredstvo protiv evazije ostalo bi akontacioni porez po odbitku na dividende, koji bi se naplaćivao u samom preduzeću prilikom isplate dividendi.

Osnovna prednost sistema imputacije ogleda se u smanjivanju poreske evazije, budući da ovaj sistem od dioničara zahtjeva da u poresku prijavu unese tačne podatke o primljenoj dividendi. Osnovni nedostatak sistema imputacije, međutim, je u nejednakom poreskom tretmanu domaćih i inostranih dioničara, budući da dioničari-nerezidenti imaju pravo na poreski kredit samo ako je to pravo predviđeno sporezumom (ako postoji) o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

4.4. Sistem djelimične olakšice za dioničare

Sistemu imputacije mogu se staviti primjedbe da je komplikovan, tako da ga država sa manje razvijenom poreskom administracijom nerado primjenjuju. Karakteristično je da nije u upotrebi ni u jednoj zemlji u tranziciji. Drugi oblik poreske integracije na nivou dioničara, sistem djelimične olakšice za akcionare jednostavniji je sa administrativno-tehničkog stanovišta. Ovaj sistem obuhvata nekoliko različitih

² Popović, Dejan. 1999. Poreski sistem, Beograd: Drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, str. 224

modaliteta, ali im je zajedničko to što se dobit preduzeća prvo oporezuje normalnom stopom, a zatim se, kod akcionara, porez na dohodak koji pogađa prihode od dividendi djelimično umanjuje. To se umanjivanje postiže bilo na taj način što će se dividende oporezivati nižom stopom nego ostali dohodak (Austrija, Danska, Island), bilo pružanjem posebnog poreskog kredita akcionarima na račun njihovog poreza na dohodak (npr. Kanada), bilo dopuštanjem odbijanja određenog procenta od primljenih dividendi prilikom utvrđivanja osnovice poreza na dohodak (Luksemburg /50%/, Srbija /10%/). Karakteristično za sisteme djelimične olakšice za dioničare je to što ne dolazi do uvećavanja dividendi za iznos poreza na dobit preduzeća, niti se akcionaru daje refundacija ako je poreski kredit eventualno veći od „bruto“ obaveze po osnovu poreza na dohodak. Drugim riječima, razmjere olakšice ne zavise od visine plaćenog poreza na dobit preduzeća.³

5. ELEMENTI SISTEMA POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA

5.1. Poreski obveznik

Obveznik poreza na dobit pravnih lica u najvećem broju savremenih poreskih sistema je samo ono preduzeće koje je organizovano u dvije osnovne grupe i to:

- ruštva lica, i
- društva kapitala.

U društvima lica, zbog naglašenih personalnih svojina, postoji neograničena odgovornost članova prema obavezama tog društva, dobit se raspodjeljuje saglasno učešću svakog od članova, pripisuje se njegovim drugim prihodima i oporezuje porezom na dohodak građana. Znači, društva lica su obveznici poreza na dohodak građana.

U društvima kapitala u kojima je potisnut lični element pravo na podjelu dobiti, odnosno obaveze snošenja gubitaka, postoji samo do visine uloga. U društvima kapitala koja imaju status pravnog lica ekonomska snaga društva nezavisna je od ekonomske snage njegovih članova pa se zbog toga oporezuje posebnim porezom – porezom na dobit preduzeća. Praktično, obveznik poreza na dobit preduzeća je društvo kapitala koje obuhvata: (1) dioničko društvo, (2) društvo sa ograničenom odgovornošću i komanditno društvo na dionice.

Drugi bitan elemenat za definisanje obveznika poreza na dobit preduzeća jeste rasprostiranje poreske obaveze. I ovdje se susrećemo s potrebom da se definišu odlučujuće činjenice koje predviđa međunarodno poresko pravo kod utvrđivanja poreske

³ Popović, Dejan. 1999, Poreski sistem, Beograd: Drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, str. 225

jurisdikacije određene države. Zapravo, riječ je o utvrđivanju dvije odlučujuće činjenice: (1) rezidentstva i (2) izvora dohotka.

U uslovima savremenih tržišnih privreda teritorijalni princip oporezivanja je u najvećem broju zemalja postepeno ustupio mjesto konceptu fiskalnog rezidentstva.

Rezidentstvo se može odrediti na osnovu mjesta registracije, ili na osnovu mjesta iz kojeg se ostvaruje efektivna uprava i kontrola. Najveći broj zemalja-članica OECD-a fiskalno rezidentstvo preduzeća određuje alternativnom primjenom oba navedena kriterijuma.

S druge strane, nerezidentom se smatra preduzeće koje nije registrovano i koje nema sjedište efektivne uprave i kontrole na teritoriji određene države, već na toj teritoriji posluje preko stalne poslovne jedinice. Za razliku od rezidentnih obveznika koji plaćaju porez na ukupnu dobit ostvarenu poslovanjem ne samo u toj državi, već i u drugim državama, nerezidentni obveznik ima obavezu da plati porez na dobit preduzeća samo na dobit koju stalna poslovna jedinica ostvari poslovanjem na teritoriji na kojoj je nerezident.

Izvor dohotka označava teritoriju na kojoj je dobit ostvarena. Izvor dobiti (dohotka) danas predstavlja isključivu odlučujuću činjenicu uglavnom samo u poreskim sistemima zemalja Latinske Amerike.

5.2. Poreska osnovica

Dobit je cilj poslovanja preduzeća za njene vlasnike. Dok dobit predstavlja uvećanje neto vrijednosti imovine preduzeća, gubitak je umanjjenje te vrijednosti. Da bi upravljali preduzećem vlasnicima je neophodan bilans uspjeha. U njemu se utvrđuje ostvarena dobit, ili gubitak u izvještajnom periodu.

Osnovicu preza na dobit preduzeća predstavlja *oporeziva dobit*. Ona se utvrđuje u poreskom billansu, usklađivanjem dobiti poreskog obveznika koja je iskazana u njegovom bilansu uspjeha, saglasno odredbama Zakona o računovodstvu.

Za utvrđivanje oporezive dobiti priznaju se prihodi i rashodi u iznosima obračunatim u bilansu uspjeha, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, izuzev onih za koje je poreski zakon propisao specijalni režim, prvenstveno radi sprečavanja erozije poreske osnovice.

Kako se porezi razrezuju u određenoj srazmjeri sa ekonomskom sposobnošću poreskog obveznika, preduzeću se oporezuje njena ostvarena dobit. Dakle, utvrđivanje ostvarene dobiti ili gubitka u bilansu uspjeha preduzeće ima dvije namjene. Izvještajni bilans uspjeha potreban je vlasnicima i upravljačima kao zbir informacija o ostvarenom poslovanju i indikatorima za uticanje na njega. Poreski bilans, kao specijalan bilans, služi za utvrđivanje dobiti ili gubitka u svrhu utvrđivanja poreske obaveze.

Dok izvještajni bilans usjeha ima za cilj da što realnije utvrdi ostvareni finansijski uspjeh ili neuspjeh, poreski bilans ima drugačiji cilj. On treba da utvrdi dobit ili gubitak na način koji je uređen poreskim propisima. Kada je riječ o dobiti ili gubitku preduzeća moraju se poštovati odredbe Zakona o porezu na dobit preduzeća⁴ i odgovarajućih podzakonskih propisa. Poreski bilans ima za cilj da za poreske svrhe, na osnovu normi iskazanih u poreskim propisima, izvrši korekciju dobiti iskazanu u bilansu usjeha preduzeća.

Tako korigovana dobit iskazana u poreskom bilansu naziva se oporezivom dobiti i predstavlja poresku osnovicu poreza na dobit preduzeća.⁵

Po pravilu, poreski propisi zahtjevaju da se na strani prihoda učine nekolike korekcije prihoda. Navešće se samo dvije koje se čine najznačajnim i koje su u primjeni u najvećem broju država. Korekcije prihoda koje se vrše u poreskom bilansu imaju najprije za cilj da izvrše provjeru cijena koje su korišćene u izvještajnom bilansu. Namjera je da se isključi primjena tzv. cijena između povezanih lica (transfernih cijena, ili cijena na dohvat ruke). Smisao korekcije transfernih cijena korišćenih u izvještajnom bilansu je da u poreskom bilansu poreskog obveznika bude obuhvaćena ukupna oporeziva dobit pošto transakcije poreskog obveznika s povezanim licima imaju za cilj umanjenje poreske osnovice.

Druga značajna korekcija na strani prihoda odnosi se na iskazivanje zaliha, budući da se priznaju samo one koje se odnose na posmatrani period. Rashodi tekućeg perioda odnose se na ukupnu proizvodnju, ne samo na onu koja je prodana i prihodovana, već i na onu koja je uvećala zalihe proizvodnje i proizvoda. Zbog toga je ukupne rashode potrebno podijeliti na dio koji se odnosi na ostvarene prihode i dio koji je uvećao zalihe. Isto važi i obrnuto. Prodajom, pored tekuće proizvodnje i dijela zaliha koje su tako smanjene, ostvaruje se prihod koji se mora upoređivati s tekućim rashodom uvećanim za vrijednost smanjenih zaliha.

Na rashodnoj strani poreski propisi predviđaju više korekcija nego na prihodnoj strani. Za izvještajni bilans usjeha utrošeni materijal i vrijednost nabavljene trgovačke robe mogu se obračunavati prema različitim metodama. To mogu da budu metode FIFO, prva ulazna-prva izlazna (eng. *first in, first out*), LIFO, posljednja ulazna-prva izlazna (eng. *last in – first out*), planske cijene, prosječne cijene. Za svrhu oporezivanja u cilju

⁴ Ovdje podsjećamo da isti princip važi i u slučaju poreskog bilansa koji sačinjavaju lica koja samostalno obavljaju djelatnost. Ona su u obavezi da poštuju odredbe Zakona o porezu na dohodak građana koje su, *via fakti*, u velikoj mjeri podudarne sa odredbama Zakona o porezu na dobit preduzeća. Eventualno postojeće razlike samo odslikavaju specifičnosti poslovanja lica koja obavljaju samostalnu djelatnost.

⁵ Samo da se navede da poreski propisi *via fakto* ustanovljavaju više vrsta poreskih bilansa. Tako, poreski propisi u Srbiji uvode; (1) poreski bilans koji sačinjavaju preduzeća, (2) poreski bilansi koji sačinjavaju preduzetnici, (3) konsolidovani poreski bilans koji sačinjavaju složeni sistemi, kompanije, ili grupe kompanija i (4) poreski bilans koji sačinjavaju nedobitne organizacije.

očuvanja poreske osnovice dozvoljeno je jedino korišćenje prosječnih cijena. Stoga će biti neophodno rashode iz izvještajnog bilansa uspjeha korigovati uvijek kada su u njemu korišćene druge metode (osim metode prosječnih cijena).

Obilje korekcija poreskog bilansa u odnosu na izvještajni bilans odnosi se i na amortizaciju osnovnih sredstava. Amortizacija osnovnih sredstava može da bude veća u poreskom bilansu nego u izvještajnom, ali i obrnuto. To zavisi od izbora načina obračunavanja u jednom i u drugom slučaju. U izvještajnim bilansima obično se koristi linearni ili proporcionalni metod obračunavanja amortizacije osnovnih sredstava po propisanim stopama. Degresivni metod obračuna omogućava povećanu amortizaciju i time manju poresku osnovicu u početnim godinama. Povećana amortizacija sa istim korisnim efektom za poreskog obveznika može se postići i primjenom funkcionalne metode obračunavanja. Konačno, progresivna metoda amortizacije, kao jedan od tri moguća vida vremenskog amortizovanja osnovnih sredstava, znači da se iz perioda u period uvećavaju amortizacioni otpisi i kao takva ima rijetku primjenu u praksi.

Međutim, u izradi poreskog bilansa sve mogućnosti oko obračunavanja amortizacije obilato su ograničene principom stalnosti. Naime, jednom izabrana metoda obračunavanja amortizacije ne može se dalje mijenjati do konačnog amortizovanja sredstava. Mogućnost korišćenja pomenutih opcija svodi se samo na novonabavljena osnovna sredstva. Međutim, i tada će izostati mogućnost promjene metode obračunavanja amortizacije ako se obračun vrši zajednički za grupu sredstava. Jedino se posebnim obračunavanjem amortizacije novog osnovnog sredstva može prijeći na novi metod obračunavanja. Sve opcije različitih metoda raspoložive su, u potpunosti i bez ograničenja, jedino novoosnovanim preduzećima od samog početka.

Poreski propisi, *grososo modo*, dozvoljavaju primjenu svih poznatih metoda amortizacije osim progresivne, uz dva manja izuzetka. Primjena funkcionalne metode se po pravilu dozvoljava uz saglasnost nadležnog poreskog organa, a primjena degresivne metode dozvoljena je do trenutka kada se degresivni otpis izjednači s proporcionalnim.

Poreski bilans, za razliku od izvještajnog, limitira određene rashode. Da bi se sačuvala poreska osnovica ograničavaju se izdaci namijenjeni za humanitarne, vjerske, kulturne (zaštita kulturnih dobara, izdavanje publikacije iz oblasti umjetnosti i kulture i razvijanje umjetničkog stvaralaštva od strane ustanova koje se finansiraju iz budžeta), zdravstvene, obrazovne, naučne i sportske svrhe u nekom procentu od ostvarenog ukupnog prihoda. Takođe, na isti način se ograničavaju i članarine (osim onih koje su propisane) i prilozi komorama, savezima i udruženjima. Poznata su i ograničenja rashoda namijenjenih propagandi, reprezentaciji i slično.

Pored korigovanja kamata uključenih u rashode u odnosu na povezana lica, koriguju se i kamate koje se plate za kašnjenje u plaćanju poreza, doprinosa i drugih javnih dadžbina. Ove poslednje se ne mogu uključivati u rashode u poreskom bilansu. Takođe se u rashode u poreskom bilansu ne mogu uključivati ni novčane kazne i penali.

Korekcije na strani rashoda mogu se odnositi i na otpis dubioznih potraživanja, na korekcije po osnovu kapitalnih dobitaka i gubitaka (njihovog prebijanja), na poslovne gubitke (njihovo prenošenje unaprijed ili unazad), na rezervisanja i druge slične računovodstvene pozicije. U svakom slučaju, poreski zakonodavac nastoji da svojim rješenjima (ograničenjima u odnosu na računovodstvena rješenja) sačuva poresku osnovicu i bilansni značaj poreza na dobit preduzeća.

5.3. Poreska stopa

Stope poreza na dobit preduzeća su po definiciji proporcionalne i po pravilu jednoobrazne. Uvođenje jedinstvene poreske stope za sva društva kapitala, bez obzira na njihovu veličinu i obim poslovanja, ukazuje na želju zakonodavca da alokativno vodi neutralnu poresku politiku.⁶

Stopa poreza po odbitku na dividende, kamate i autorske naknade takođe je po definiciji proporcionalna i po pravilu jednoobrazna.

5.4. Poreska oslobađanja

Pravo na oslobađanje po osnovu poreza na dobit se priznaje poreskom obvezniku isključivo i jedino u slučajevima propisanim navedenim zakonom.

Obvezniku koji izvrši ulaganja u opremu u sopstveno pravno lice, kao i ulaganja u kupovinu akcija ili udjela u kapitalu drugog pravnog lica, poreska osnovica će se umanjiti za visinu ulaganja.

Poreska osnovica se neće umanjiti ukoliko je izvršeno ulaganje u nabavku putničkih automobila, kancelarijskog namještaja, tepiha, umjetničkih djela likovne i primijenjene umjetnosti i ukrasnih predmeta za uređenje prostorija.

Pravna lica koja su registrovana i obavljaju djelatnost radnog osposobljavanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja invalidnih lica oslobođena su plaćanja poreza na dobit. Pod pojmom pravnog lica koje zapošljava invalide smatra se ono pravno lice koje obavlja profesionalnu rehabilitaciju ili koje zapošljava najmanje 40% invalida.

Neophodno je napomenuti da poreska oslobađanja, odnosno umanjenje osnovice za obračun poreza na dobit, nemaju uticaja na raspodjelu dobiti jer se donosi odluka o raspodjeli dobiti utvrđene u finansijskom izvještaju, a ne poreskom bilansu.

⁶ Raičević, Božidar. 2005. Javne Finansije, Beograd: Prvo izdanje, strana 190.

5.5. Poreski podsticaji

Porez na dobit preduzeća je poreski oblik kojem je u velikoj mjeri namijenjena uloga realizatora brojnih razvojnih ciljeva makroekonomske politike. U tom smislu, u mnogim državama je vrlo razvijen sistem poreskih podsticaja instrumentima ovog poreskog oblika. Ipak, u skladu sa jačanjem koncepta o neutralnosti poreskog sistema i poreskih struktura, u mnogim zemljama je uočena tendencija restriktivnog odobravanja poreskih podsticaja. Stavljen je naglasak na neutralnu poresku strukturu, u okviru koje investicione odluke treba prevashodno da budu određene ekonomskim, umjesto poreskim, razlozima. Ali, u praksi skoro svih zemalja poreski podsticaji i dalje čine sastavni dio poreskog sistema⁷.

Obveznicima se pružaju` poreski podsticaji radi stimulisanja privrednog rasta, ublažavanja regionalnih i sektorskih dispariteta u privredi, podsticanja zaposlenosti, poboljšanja ekološke situacije i slično. Pored toga, poreski podsticaji mogu doprinijeti i unapređenju međunarodne konkurencije (stimulacija izvoza).

Postoje dvije grupe poreskih podsticaja. Prvu grupu čine oni kojima se umanjuje porez, a drugu grupu čine oni kojima se utiče na poresku osnovicu.

Među poreskim podsticajima kojima se umanjuje porez najznačajniji su svakako investicioni poreski kredit. U praksi je moguće nekoliko situacija. Prvo, obvezniku koji je ostvario dobit u novoosnovanoj poslovnoj jedinici u nedovoljno razvijenim područjima umanjuje se porez na dobit preduzeća za jedan određeni vremenski period i uz ispunjenje odgovarajućih uslova. Drugo, umanjenje po osnovu ulaganja stranog trajnog kapitala. Treće, umanjenje koje se daje obvezniku koji na neodređeno vrijeme zaposli nove radnike, uz poštovanje principa stalnosti zapošljavanja i neotpuštanja u određenom vremenskom periodu.

Među podsticajima koji se daju u vidu uticanja na osnovicu za oporezivanje, treba razlikovati sledeća dva: (1) podsticaji koji odlažu poresku obavezu, i (2) podsticaji koji definitivno umanjuju poresku obavezu.

U okviru prve grupe riječ je najprije o ubrzanoj amortizaciji (obračun amortizacije po višim stopama nego što to redovni postupak amortizacije nalaže), zatim o odlaganju poreske obaveze po osnovu izdvajanja investicione neoporezive rezerve i, konačno, po osnovu prenošenja poslovnih gubitaka.

Kada je riječ o definitivnom umanjenju poreske obaveze onda je u pitanju investiciono odobravanje, odnosno potpuno ili djelimično poresko oslobađanje za novoosnovana lica, uz ispunjenje određenih, mahom formalnih uslova (poslovanje određeni vremenski period po prestanku oslobođenja, stalnost statusnog organizovanja i

⁷ Vidjeti na temu poreski podsticaji i poreske konkurencije rad J. Nenadić. Oporezivanje dobiti pravnih lica u državama – sukcesorima SFRJ, magistarski rad, Pravni fakultet, Beograd, 2004. posebno str. 59-96. ili 188-213

slično). Ova vrsta poreskih olakšica se odobrava s prvenstvenim ciljem da se stimuliše osnivanje i razvoj novih preduzeća, odnosno novo zapošljavanje.

6. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI SRPSKOJ

Pored zakona o porezu na dobit, ozbiljna privredna društva poznaju niz drugih zakonskih i podzakonskih akata koja su od koristi i koja treba poznavati svako lice koje obavlja privrednu djelatnost i investitor koji vrši ulaganja u našu zemlju, a koja su neophodna za ispravan obračun poreza na dobit, među kojima su najvažniji:

- Zakon o poreskom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 102/11)
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 57/12)
- Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 13/02 i 87/07)
- Zakon o računovodstvu ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/05 i 36/09)
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 129/06, 110/07, 114/07, 62/08 i 09/09)
- Pravilnik o poslovnim knjigama, knjigovodstvenim ispravama i knjigovodstvenim evidencijama i o razvrstavanju preduzeća ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 56/04)
- Pravilnik o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 37/00)
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 79/09)
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za banke i druge finansijske organizacije ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 61/09)
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 113/07)

Republika Srpska donijela je novi Zakon o porezu na dobit krajem 2006. godine čija je primjena počela od 01.01.2007. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 91/06) i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 57/12) čija je primjena počela od 01.01.2012. godine. Ovim zakonom zakonodavna i izvršna vlast u Republici Srpskoj nastojala je da stvori povoljniji poslovni ambijent za rad svih privrednih društava koji posluju na teritoriji

Republike Srpske koji bi kao posljedicu imao povećanje prihoda u budžetu Republike Srpske kako od ove tako i od drugih vrsta poreza.

U 2012. godini Narodna skupština Republike Srpske je na prijedlog Vlade Republike Srpske donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 57/12)

6.1. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Porez na dobit je jedan od osnovnih poreza u fiskalnim sistemima svih oblika društvenih zajednica, što ga čini i bitnim faktorom u kreiranju fiskalne politike. U Republici Srpskoj, porez na dobit je utvrđen sa velikim stepenom izuzimanja, odnosno sa dosta širokim obimom prihoda koji su isključeni iz utvrđivanja poreske osnovice poreza na dobit. Takođe, poreska stopa poreza na dobit u Republici Srpskoj je jedinstvena i iznosi 10% od osnovice koju čini dobit utvrđena na način propisan Zakonom o porezu na dobit i podzakonskim aktom donesenim na osnovu njega. Izmjene i dopune osnovnog teksta Zakona o porezu na dobit koje su predviđene ovim zakonom rezultat su obaveza Vlade Republike Srpske koje proističu iz Ekonomske politike Republike Srpske za 2012. godinu, a donošenje ovog zakona je predviđeno i Programom rada Vlade Republike Srpske za 2012. godinu.

Neki od osnovnih ciljeva postavljenih u Ekonomskoj politici Republike Srpske za 2012. godinu su: pozitivan privredni rast, smanjenje nezaposlenosti, jačanje aktivnosti Republike na planu podrške privredi, pokretanje značajnih investicionih projekata, očuvanje socijalne stabilnosti, uz dodatnu socijalnu pravednost, zadržavanje i jačanje fiskalne stabilnosti, a niz je mjera kojima se ostvaruju ovi ciljevi. Jedna od tih mjera je i umanjeње poreske osnovice za iznos ulaganja u opremu, postrojenja i nepokretnosti u vlastitoj proizvodnoj djelatnosti, a koja mjera se predlaže ovim Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit.

Kao dodatna olakšica poslovanju privrednih subjekata i podsticaj novom zapošljavanju, ovim zakonom predviđa se i pravo na umanjeње poreske osnovice poreza na dobit za iznos plaćenog poreza na dohodak i doprinosa za novozaposlene radnike u jednoj poreskoj godini.

Ovakve odredbe proizašle su i iz opsežnog socijalnog dijaloga koji je Vlada Republike Srpske obavila sa socijalnim partnerima prilikom kreiranja i u postupku donošenja Ekonomske politike Republike Srpske za 2012. godinu, kao i u procesu kreiranja uslova koji će doprinijeti poboljšanju položaja privrednih subjekata, novom zapošljavanju i ukupno poboljšanju privredne aktivnosti u Republici Srpskoj. Umanjenje poreske osnovice za vrijednost ulaganja u opremu, postrojenja i nepokretnosti za vršenje vlastite proizvodne djelatnosti ima dvostruki cilj: u određenom obimu, olakšanje

poslovanja i položaja rezidentnih proizvodnih djelatnosti i podsticaj ulaganja u proizvodnju u Republici Srpskoj, koje bi trebalo da doprinesu multiplikativnom efektu u postizanju postavljenih ciljeva u Ekonomskoj politici Republike Srpske za 2012. godinu.

Kao još jedan od razloga predlaganja ove olakšice je svakako i ekonomska kriza u privredi Republike Srpske, te je u svakom pogledu olakšanje poslovanja privrednih subjekata mjera koja svakako doprinosi pozitivnom efektu u ekonomskom položaju privrednih društava

Prilikom izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit, u formi Prijedloga našli su se sljedeći osnovi za umanjenja osnovice poreza na dobit:

1. obveznik koji na teritoriji Republike Srpske izvrši ulaganje u opremu, postrojenja i nepokretnosti za obavljanje vlastite registrovane proizvodne djelatnosti ima pravo na umanjenje porese osnovice za vrijednost izvršenog ulaganja,
2. poreskom obvezniku se umanjuje poreska osnovica, ukoliko zaposli najmanje 30 novih radnika na neodređeno vrijeme, a najmanje tri godine, za iznos plaćenog poreza i doprinosa za te radnike u datom poreskom periodu.

Novina koja je uvedena Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit iz 2012. godine u odnosu na Zakon o porezu na dobit iz 2006. godine je u tome da je Vlada Republike Srpske nastojala da olakša rad privrednih proizvodnih društava tako da obveznik koji na teritoriji Republike Srpske izvrši ulaganje u opremu, postrojenja i nepokretnosti za obavljanje vlastite registrovane proizvodne djelatnosti ima pravo na umanjenje poreske osnovice za vrijednost izvršenog ulaganja.

Proizvodne djelatnosti obuhvataju: prerađivačka industrija, građevinarstvo, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom, poljoprivreda, lov i šumarstvo, vađenje ruda i kamena, ribarstvo.

- Opremom i postrojenjem smatra se oprema i postrojenja koja se neposredno koriste u procesu proizvodnje i prerade.
- Nepokretnostima smatraju se novi građevinski objekti i zemljište ispod njih koji neposredno služe obavljanju djelatnosti.
- Umanjenje poreske osnovice vrši se u poreskom periodu u kojem su oprema, postrojenja ili nepokretnosti stavljeni u upotrebu.
- Obveznik ne može ostvariti pravo na umanjenje poreske osnovice za opremu, postrojenja ili nepokretnosti koje je stekao poklonom.
- U slučaju da su oprema, postrojenja ili nepokretnosti nabavljeni finansijskim lizingom, poreska osnovica se umanjuje za vrijednost otplaćene glavnice lizinga u tom poreskom periodu.
- Ukoliko poreski obveznik otuđi ili da na korištenje opremu, postrojenje ili nepokretnost prije isteka perioda od tri godine od trenutka njihovog stavljanja u

upotrebu, gubi pravo na umanjenje poreske osnovice i dužan je da obračuna i plati porez koji bi bio plaćen da nije koristio pravo na umanjenje poreske osnovice uz pripadajuću kamatu u skladu sa zakonom.

Novina u izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit iz 2012. godine u odnosu na Zakon o porezu na dobit iz 2006. godine je i umanjenje poreske osnovice za zapošljavanje.

Poreski obveznik koji u jednoj kalendarskoj godini zaposli najmanje 30 novih radnika na neodređeno vrijeme ima pravo na umanjenje poreske osnovice za iznos plaćenog poreza na dohodak i doprinosa za te radnike.

Pravo na umanjenje poreske osnovice iz stava 1. ovog člana poreski obveznik može ostvariti ukoliko zaposli radnike koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske.

Pravo na umanjenje poreske osnovice iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na kraju poreskog perioda, u godini u kojoj su zaposleni radnici, a nakon što Poreska uprava utvrdi da se u evidenciji Jedinственог sistema registracije, naplate i kontrole doprinosa nalazi 30 radnika više kod tog poreskog obveznika u odnosu na kraj prethodnog poreskog perioda.

Novozaposlenim radnikom u smislu stava 1. ovog člana smatra se radnik sa kojim je zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme, u smislu propisa kojima se uređuju radni odnosi.

Novozaposlenim radnikom u smislu stava 1. ovog člana ne smatraju se lica koja su bila zaposlena u zavisnom ili matičnom pravnom licu poreskog obveznika.

Ukoliko poreski obveznik ne zadrži broj radnika po osnovu kojih je ostvario pravo na umanjenje, najmanje tri godine od godine u kojoj su zaposleni, gubi pravo iz stava 1. ovog člana i dužan je da obračuna i plati porez koji bi bio plaćen da nije koristio pravo na umanjenje poreske osnovice uz pripadajuću kamatu u skladu sa zakonom.“

Prilikom izrade umanjenja osnovice poreza na dobit za ulaganje u opremu, građevinske objekte i zemljište pošlo se od posljednjih finansijskih izvještaja (2010. godina) svih preduzeća u Republici Srpskoj. Dobit ostvarena u 2010. godini predstavljala je iznos koji treba da se umanja po osnovu ulaganja, dok faktor umanjenja predstavlja prirast bruto sredstava (posebno za opremu, građevinske objekte i zemljište) u 2010. godini u odnosu na 2009. godine.

Umanjenje osnovice poreza na dobit je izvršeno poštujući sljedeće:

- svako preduzeće je posmatrano posebno, prilikom obračuna umanjenja,
- umanjenje se izvršilo samo za preduzeća koja su ostvarila dobit u 2010. godini,
- korekcija osnovice poreza na dobit je izvršena samo do iznosa ostvarene dobiti.

Prema tome preduzeća koja nisu imala pozitivan finansijski rezultat (dobit prije oporezivanja) nisu mogla ostvariti umanjnje, odnosno nije dozvoljeno prenošenje umanjnja u naredne obračunske periode, niti je navedeno umanjnje moglo služiti za korekciju poreske osnovice u prethodnim obračunskim periodima (u kojima je plaćen porez na dobit). Analogno prethodnom, preduzeće može ostvariti iznos umanjnja osnovice poreza na dobit, samo do iznosa ostvarene dobiti, dakle bez obzira na visinu izvršenih ulaganja. Kao faktor korekcije za ulaganje u opremu, postrojenja i nepokretnosti u proizvodnim djelatnostima uzet je u obzir iznos naplaćenog poreza na dobit po privrednim djelatnostima u 2010. i struktura bruto dodate vrijednosti po privrednim djelatnostima u 2010. godini.

Što se tiče umanjnja osnovice poreza na dobit po osnovu isplaćenih poreza i doprinosa za novozaposlene, procjena smanjenja ovih prihoda urađena je na nešto drugačiji način. Ovdje se vodilo računa o sljedećem:

- svako preduzeće je posmatrano posebno, prilikom umanjnja, a izvršeno je umanjnje ostvarene dobiti u 2010. godini,
- broj novozaposlenih radnika se posmatrao za 2010. godinu,
- poslodavac je morao zaposliti najmanje 30 radnika u 2010. godini (63 poslodavaca zaposlilo 30 i više radnika u 2010. godini),
- prosječna plata iznosi 820 KM za navedene novozaposlene radnike,
- obračun poreza i doprinosa je izvršen na bruto platu.

I ovdje je umanjnje osnovice poreza na dobit izvršeno za preduzeća koja su ostvarila dobit u 2010. godini i to do iznosa ostvarene dobiti.

U sljedećoj tabeli prikazana je procjena gubitka poreza na dobit, a koja je rezultat gorenavedenih osnova umanjnja osnovice poreza na dobit. Uočava se da će umanjnje osnovice poreza na dobit po osnovu ulaganja u opremu izazvati gubitak oko 5.500.000 KM, po osnovu ulaganja u građevinske objekte dodatno još oko 4.700.000 KM, za ulaganje u zemljište 800.000 KM. Smanjenja poreza na dobit po osnovu umanjnja osnovice za iznos uplaćenih poreza i doprinosa za novozaposlene radnike se procjenjuje na oko 1.100.000 KM.

Tabela. 6.1. Procjena iznosa umanjnja prihoda po osnovu poreza na dobit

Djelatnosti	Sve	Proizvodne*
Po osnovu opreme i postrojenja	15.184.579	5.466.448
Po osnovu građ. objekata	12.966.287	4.667.863
Po osnovu zemljišta	2.269.123	816.884
Po osnovu 30 novih radnika	1.059.882	1.059.882
UKUPNO	31.479.870	12.011.078

Proizvodne djelatnosti obuhvataju: prerađivačka industrija, građevinarstvo, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom, poljoprivreda, lov i šumarstvo, vađenje ruda i kamena, ribarstvo.

Procjena navedenog umanjenja za opremu i postrojenja, građevinske objekte i zemljište izvršena je samo za proizvodnu djelatnost (u tabeli je dat prikaz umanjenja i za sve djelatnosti), dok se umanjenje za novozaposlene radnike odnosi na sve djelatnosti.

Na osnovu svega gorenavedenog, procjenjuje se da će ukupno umanjenje prihoda po osnovu poreza na dobit iznositi oko 12.000.000 KM.

Prema ovom zakonu poreski obveznik poreza na dobit je svako pravno lice koje obavlja djelatnost s ciljem ostvarivanja dobiti u Republici Srpskoj, a koje nije izuzeto kao poreski obveznik u skladu sa zakonom. Prema zakonu pravno lice iz Republike Srpske je poreski obveznik poreza na dobit u Republici Srpskoj za dobit ostvarenu u Republici Srpskoj i u inostranstvu.

Stranim pravnim licima oporezuje se dobit koja je rezultat djelatnosti u okviru Republike Srpske preko stalnog mjesta poslovanja stranog pravnog lica. Prihod stranog pravnog lica ostvaren u Republici Srpskoj oporezuje se porezom po odbitku u slučajevima kada to strano pravno lice nema stalno mjesto poslovanja u Republici Srpskoj. Strano pravno lice koje u Republici Srpskoj ima više od jednog stalnog mjesta poslovanja, određuje svoje glavno mjesto poslovanja u Republici Srpskoj u skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Rpublike Srpske.

Poreska osnovica poreza na dobit je dobit koja predstavlja razliku oporezivih prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, korigovanu u skladu sa odredbama zakona. Poresku osnovicu pravnog lica iz Republike Srpske čini dobit ostvarena u Republici Srpskoj i izvan njene teritorije. Poresku osnovicu stranog pravnog lica koje ima stalno mjesto poslovanja u Republici Srpskoj čini samo dobit ostvarena na području Republike Srpske.

Za utvrđivanje poreske osnovice u poreskom bilansu priznaju se poslovni, finansijski, neposlovni i vanredni prihodi i revalorizacioni prihodi obračunati u bilansu uspjeha u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, izuzev prihoda za koje je zakonom propisan drugi način utvrđivanja.⁸

6.2. Utvrđivanje prihoda

6.2.1 Uključivanje prihoda u izračunavanje poreske osnovice

⁸ Zakon o porezu na dobit 2006. Banja Luka: ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 91/06 i izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 57/12)

Pod prihodom za utvrđivanje poreske osnovice podrazumijeva se sav prihod poreskog obveznika bilo u novcu ili naturi, i bez obzira da li je vezan za obavljanje djelatnosti pravnog lica, uključujući i prihod primljen u obliku imovine (svi slučajevi osim novca) ili u obliku usluga, pri čemu se za utvrđivanje ovakvog prihoda koristi tržišna cijena primljene imovine ili usluga.⁹

6.3. Priznavanje rashoda

6.3.1. Troškovi poslovanja

Svi redovni i neophodni troškovi plaćeni ili nastali u toku poreske godine za obavljanje djelatnosti poreskog obveznika, a koji se odnosi na stvaranje prihoda koji podliježe plaćanju poreza, se odbijaju.

Troškovi se odbijaju u onoj godini kada su nastali, odnosno kada:

- su se stekli svi uslovi koji zahtjevaju безусловno plaćanje,
- je nastupilo ekonomsko izvršenje,
- se iznos troška može precizno utvrditi.

Trošak se ne može odbiti ukoliko poreski obveznik osporava obavezu plaćanja troška, odnosno ne prihvata безусловnu obavezu plaćanja. Odbitak se ne može prihvatiti ukoliko je obaveza za plaćanje uslovljena, a taj uslov još nije nastupio.

Ekonomsko izvršenje nastupa u različitim momentima zavisno od oblika obaveze. Ukoliko neko pruža usluge ili isporučuje robu poreskom obvezniku, ekonomsko izvršenje ne nastupa sve do trenutka pružanja usluga poreskom obvezniku ili dok poreski obveznik ne preuzme robu. Ukoliko je poreski obveznik obavezan pružiti usluge ili isporučiti robu nekom drugom licu, troškovi vezani za pružanje usluga ili za robu ne nastaju sve dok poreski obveznik ne isporuči usluge ili proizvod tom drugom licu.

Odbitak nije dozvoljen i ne nastaje dok se iznos određene stavke troškova precizno ne utvrdi.

Poreski obveznik koji primjenjuje obračunsku metodu ne može izvršiti odbitak rashoda po bilo kojoj stavci za obaveze prema povezanom licu koje primjenjuje gotovinski metod sve do momenta dok takva stavka stvarno nije plaćena.¹⁰

6.3.2. Zarade zaposlenih

⁹ Zakon o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

¹⁰ Zakon o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

Da bi se odbile zarade zaposlenih, zarada mora biti:

- redovan i neophodan izdatak za poslovanje,
- mora biti zarađen u godini odbitaka, i
- da su u njen iznos uključeni pripadajući porez i doprinos u skladu sa zakonima.

Zarade zaposlenih se uključuju u ukupne troškove u bruto iznosu, odnosno obuhvataju obračunate neto zarade, obračunate akontacije na dohodak i obračunate doprinose. Zarada mora biti razumna i mora se odnositi na izvršene usluge. Razumna zarada je iznos koji je slična poslovna djelatnost platila za iste ili slične usluge. Poreski obveznik mora dokazati da je zarada obračunata za stvarno izvršene usluge.¹¹

6.3.3. Nagrade zaposlenima

Pokloni povodom praznika i nagrade koje poslodavac daje zaposlenom za doprinos razvoju i posebno zalaganje na radu imaju tretman troška koji umanjuje oporezivu dobit do određene vrijednosti tih poklona i nagrada, i to:

- trošak poklona djeci zaposlenog radnika mlađoj od 15 godina povodom praznika priznaje se za umanjene porese osnovice do iznosa 30% isplaćene prosječne neto plate u Republici Srpskoj za prethodni mjesec u kome je poklon dat, a prema obavljenim podacima nadležnog organa za statistiku u Republici Srpskoj,
- otpremnina isplaćena zaposlenom prilikom penzionisanja priznaje se kao trošak kojim se umanjuje poreska osnovica do iznosa trostruke plate zaposlenog obračunate u skladu sa kolektivnim ugovorom,
- isplaćene jubilarne nagrade zaposlenom za dugogodišnji rad kod istog poslodavca predstavljaju trošak kojim se umanjuje poreska osnovica i to:
 - a) za 20 godina radnog staža: iznos jedne prosječno isplaćene plate poslodavca za godinu koja prethodi godini kad je stekao pravo i
 - b) za 30 godina radnog staža: iznos dvije prosječno isplaćene plate poslodavca za godinu koja prethodi godini kad je stekao pravo.¹²

6.3.4. Odbitak kamata

¹¹ Zakon o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

¹² Zakon o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

Kamate plaćene na zajam uzet u poslovne svrhe odbijaju se od poreske osnovice.

Poreski obveznik može odbiti kamatu na zajam samo ukoliko:

- poreski obveznik jeste pravno odgovoran za otplatu zajma,
- poreski obveznik i zajmodavac imaju namjeru da poreski obveznik otplati zajam,
- poreski obveznik i zajmodavac imaju dužničko-povjerilački odnos.

Troškovi plaćeni za dobijanje zajma ne uključuje se u kamatu na isti zajam. Ovi troškovi uvećavaju osnovicu imovine radi amortizacije, ili se iznos troškova srazmjerno podijeli na rok na koji je zajam uzet, ako zajam nije namijenjen za kupovinu imovine koja se amortizuje.

Sljedeća plaćanja kamata ne mogu se odbiti:

- kamata na zajam za kupovinu investicione imovine, jer se ova kamata dodaje na osnovicu investicione imovine,
- kamata na zajam za nabavku imovine koja se amortizuje, jer se ova kamata dodaje na osnovicu imovine koja se amortizuje,
- kazne za zakašnjeno plaćanje obaveza (zatezne kamate i slično) po zajmu nisu obavezni troškovi zajma i ne mogu se dodati na kamatu i odbiti od poreske osnovice,
- kamata na zajam za lične, umjesto za poslovne svrhe.

Troškovi kamate mogu biti odbitak od poreske osnovice poreskog obveznika koji primjenjuje obračunsku metodu samo ako iznos kamate koji se odbija predstavlja obavezu poreske godine u kojoj se odbijanje vrši.

Poreski obveznik ne može odbiti avansne kamate. Kamata se odbija u godini kada ona dospijeva za plaćanje. Avansi se odbijaju za godinu na koju se kamata odnosi. Ovo vrijedi čak i ukoliko zajmodavac odbije avanse kamate od uplata zajma datom zajmoprimcu ili izda finansijski instrument ili napravi aranžman koji je u suštini ekvivalentan kamati.

Ukoliko se refundiranje kamate izvrši u istoj godini kada je kamata plaćena, onda se refundirani iznos odbija od uplaćenog iznosa kamate za tu godinu. Ukoliko se refundiranje kamate izvrši u narednoj godini, onda je refundirana kamata prihod u godini u kojoj je primljena do visine odbitka koji je izvršen u godini kada je kamata bila plaćena.¹³

¹³ Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

6.3.5. Troškovi putovanja, hrane, smještaja, preseljenja i dnevnica za službeno putovanje

Troškovi putovanja i prevoza priznaju se kao troškovi umanjena poreske osnovice do sledećeih iznosa:

- naknade troškova prevoza na službenom putovanju po nalogu poslodavca u visini stranih izdataka za predviđeno prevozno sredstvo i na predviđenoj relaciji putovanja,
- naknade troškova prevoza na posao i s posla mjesnim javnim prevozom u visini stvarnih izdataka do visine cijene mjesečne prevozne karte na relaciji stvarnog putovanja zaposlenog,
- naknade troškova prevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prevozom u visini stvarnih izdataka do visine mjesečne prevozne karte. Ako zaposleni mora sa stanice međumjesnog javnog prevoza koristiti i mjesečni prevoz, stvarni izdaci su utvrđeni u visini zbira troškova mjesnog i međumjesnog javnog prevoza do visine zbira mjesečnih prevoznih karata mjesnog i međumjesnog javnog prevoza.

Troškovi smještaja i noćenja na službenom putovanju po nalogu poslodavca priznaju se kao troškovi za umanjjenje poreske osnovice u visini stvarnih izdataka, a najviše do visine cijene noćenja u hotelu druge kategorije (četiri zvjezdice) u mjestu službenog boravka.

Pod dnevnicom, u smislu Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dobit, podrazumijeva se naknada troškova za ishranu u toku službenog putovanja. Dnevnice koje se priznaju kao umanjjenje poreske osnovice utvrđuju se u zavisnosti od dužine vremena provedenog na službenom putovanju u toku jednog dana i to:

- za putovanje koje traje do osam časova ne može se priznati umanjjenje poreske osnovice po osnovu isplaćene dnevnice,
- za putovanje koje traje između osam i 12 časova priznaje se umanjjenje poreske osnovice do iznosa polovine dnevnice,
- za putovanje koje tarje duže od 12 časova priznaje se umanjjenje poreske osnovice u visini pune dnevnice.

Troškovi dnevnica za službeno putovanje u Bosni Hercegovini, po nalogu poreskog obveznika, priznaju se kao troškovi umanjena poreske osnovice do iznosa koji Vlada Republike Srpske propiše svojim aktom.¹⁴

¹⁴ Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

6.4. Utvrđivanje računovodstvene dobiti

Računovodstvena dobit je razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, utvrđena u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i iskazana u šemi bilansa uspjeha po kontima iz Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji u skladu sa zakonom, poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva, a koji su dati u pregledu po grupama računa:

RAČUNOVODSTVENA DOBIT ILI GUBITAK = UKUPNI PRIHODI – UKUPNI RASHODI

Usklađivanje prihoda i rashoda prema zakonu o porezu na dobit

Da bi se tačno i pravilno iskazala osnovica za oporezivu dobit, pravno lice koje obavlja privrednu djelatnost mora uskladiti računovodstvenu dobit za iznose prihoda iz člana 7. Zakona o porezu na dobit, koji se oduzimaju od računovodstvene dobiti, odnosno od ukupnih prihoda, i za iznos rashoda iz člana 8. istog Zakona, za koje se uvećava računovodstvena dobit, odnosno koji se oduzimaju od ukupnih rashoda, a kontrolom od strane ovlaštenih lica se mora utvrditi tačnost i pravilnost usklađenih prihoda i rashoda.

6.5. Kontrola poreza na dobit

6.5.1. Primjer utvrđivanja oporezivih prihoda

Tabela 6.2. Utvrđivanje oporezivih prihoda

A)	Ukupan prihod iz bilansa uspjeha	69.452.092,00
B)	Neoporezivi prihodi	372.000,00
	- <i>dividende (a.d.) ili/i učešće u dobiti (d.o.o.)</i>	300.000,00
	- <i>kamata na depozite u banci</i>	12.000,00
	- <i>prihod na koji je isplatilac prihoda platio porez po odbitku</i>	
	OPOREZIVI PRIHOD (A-B)	69.080.092,00

6.5.2. Priznavanje rashoda – troškovi poslovanja

Od prihoda se odbijaju svi redovni i neophodni troškovi plaćeni ili nastali u toku poreske godine za obavljanje djelatnosti poreskog obveznika, a koji se odnose na ostvarenje prihoda koji podliježe plaćanju poreza.

Troškovi koji se odbijaju od oporezivih prihoda:

- troškovi prodane robe,
- troškovi materijala,
- troškovi bruto zarada i nagrada zaposlenih,
- troškovi kamata,
- amortizacija utvrđena po Zakonu i Pravilniku,
- i drugi troškovi (gorivo, mazivo, režijski troškovi....).

Troškovi se odbijaju u onoj godini kada su nastali, odnosno kada:

- su se stekli svi uslovi koji zahtjevaju bezuslovno plaćanje, (Primjer: plaćanje po isporuci robe ili izvršenju usluge trošak će se priznati po izvršnoj isporuci ili izvršnoj usluzi)
- je nastupilo ekonomsko izvršenje, (Primjer: isporučena roba ili izvršena usluga)
- se iznos troškova može precizno utvrditi.

Odbitak se ne može prihvatiti ukoliko je obaveza za plaćanje uslovljena, a taj uslov još nije nastupio.¹⁵

Primjer:

Trošak amortizacije za sredstva koje nisu bila u upotrebi.

Troškovi prodane robe

Poreski obveznik koji proizvodi ili kupuje proizvode za dalju prodaju, obavezan je uspostaviti evidenciju o stanju zaliha na početku i na kraju poreske godine. Troškovi za prodatu robu odbijaju se od ukupnog prihoda od prodaje proizvoda koje je proizveo poreski obveznik ili robe koju je prodao. Ako je trošak (indirektni) uključen u cijenu prodane robe, ne može se ponovo odbiti kao redovni, tekući poslovni rashodi za utvrđivanje poreske osnovice.

¹⁵ Izvor: www.poreskaupravnika.gov.hr: Izlaganje Ilinke Gavrilović pomoćnika direktora Poreske uprave na seminaru vezano za kontrolu poreza na dobit, Teslić, maj 2008. godine.

Zalihe

U cilju utvrđivanja prodate robe, proizvoda, materijala i dr. utvrđuje se vrijednost zaliha na početku poreske godine i vrijednost zaliha na kraju poreske godine. Vrijednost zaliha se utvrđuje istom metodom i ona se ne može mijenjati u toku godine. Izvršiti pregled dokumentacije kojom se utvrđuje količina i vrijenost zaliha (popisne liste 31.12. prethodne godine odnosno 01.01. tekuće godine i 31.12. tekuće godine). Zalihe se vode po FIFO metodi prosječne ponderisane cijene.

Troškovi zarada zaposlenih

Da bi se zarade odbile od oporezivog prihoda, zarada mora biti:

- redovan i neophodan izdatak za poslovanje,
- zarađena u godini odbitka, što se dokazuje evidencijom prisustva na poslu u skladu sa Zakonom o radu,
- u iznosu zarade moraju biti uključeni porezi i doprinosi.

6.5.3. Usklađivanje rashoda

- a) 30% troškova reprezentacije,
- b) nagrade radnicima do iznosa propisanog u članu 11. Pravilnika: pokloni djeci zaposlenog radnika mlađeg od 15 godina i to 30% od isplaćene mjesečne neto plate za prethodni mjesec,

Da bi se otpremnine kod otpuštanja sa posla priznale kao trošak iste moraju biti isplaćene u skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom, što podrazumijeva da je poreski obveznik donio program zbrinjavanja viška radnika.

Iznos otpremnine se izračunava prema odredbama Kolektivnog ugovora i to za rad kod poslodavaca:

- 2 -3 godine – 35% prosječne isplaćene plate radnika u prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu,
 - 10 – 20 godina – 40% prosječne isplaćene plate radnika u prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, pomnoženo sa brojem godina rada kod poslodavca.
- c) troškovi za putovanje, hranu i smještaj, preseljenje i dnevnice do iznosa propisanih članom 18. Pravilnika, Primjer: Zaposlenom koji je proveo 2 dana na službenom putu plaćen je smještaj i hrana i isplaćeno 70% od propisane dnevnice. Odbitak se priznaje samo u visini plaćenog računa za smještaj i hranu.

d) troškovi za istraživanje i razvoj koji su u skladu sa članom 15, 16, i 17. Pravilnika.

Ovi troškovi moraju biti vezani za istraživačko razvojni projekat, koji uključuje operativni plan projekta, projektnu dokumentaciju, analize, recenzije, završne rezultate istraživačko razvojnog projekta, rezultate prodaje, implementacija novih procesa, Primjer: Razvoj novog softera.

e) gubici zaliha do iznosa obračunatog u skladu sa članom 21. Pravilnika,

f) donacije javnim institucijama, humanitarnim, kulturnim i obrazovnim organizacijama do 3% od ukupnog prihoda u toj poreskoj godini, s tim što se iznos donacije koja prelazi preko tog iznosa može prenositi u naredne tri godine umanjujući buduće donacije,

g) rashodi po osnovu sponzorstva u iznosu do 2% od ukupnog prihoda u toj poreskoj godini,

h) stipendije studenata do 75% prosječne mjesečne neto plate po zaposlenom u Republici Srpskoj prema posljednjem objavljenom podatku organa nadležnog za statistiku u Republici Srpskoj.

Primjer: Prosječna neto plata za novembar 2012. godine, je bila 607 KM, a isplaćena stipendija u decembru iznosila je 1.000,00 KM. Odbitak se priznaje (607 KM x 75%) 455,25 KM. Iznos od 544,75 KM ne priznaje se kao odbitak i to je oporezivo lično perimanje.¹⁶

6.5.4. Rashodi koji se ne priznaju kod utvrđivanja poreske osnovice

- kazne i kamate plaćene zbog kršenje zakona i drugih propisa,
- rashodi koji se odnose na neoporezivi prihod,
- rashodi evidentirani u knjigama, a koji nisu dokazani vrijednosnim dokumentima,
- premije osiguranja koje plaća poslodavac za ličnu korist zaposlenih osim ako te premije nisu uključene u platu,
- rashodi u korist povezanog lica u iznosu za koliko ti rashodi prelaze tržišnu cijenu za robu ili usluge izvršene poreskom obvezniku od strane povezanog lica,
- gubitak na prodaji ili prenosu bilo koje imovine između povezanih lica,
- donacije političkim strankama i organizacijama,

¹⁶ Zakon o porezu na dobit 2006. BanjaLuka; Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

- kapitalni rashodi vezani za sticanje imovine koja se amortizuje, a koja ima uobičajni ekonomski vijek preko 1 godine,
- lični troškovi i troškovi koji nisu u vezi sa djelatnošću koja se obavlja,
- rashodi vezani za nabavku kancelarijskih tepiha, umjetnina, dekorativnih elemenata i druge imovine koja ima karakter investicionog dobra.
- rashod na osnovu amortizacije goodwill-a. "Hoodwill" (gudvil) predstavlja poslovnu vrijednost preduzeća (vrijednost koja potiče od dobrog ugleda, neprikosnoveni dio vrijednosti preduzeća). Interno stvoreni „goodwill“ se ne može amortizovati.¹⁷

6.5.5. Umanjenje poreske osnovice po osnovu ulaganja u opremu

Obvezniku koji na teritoriji Republike Srpske izvrši ulaganje u mašine i opremu za obavljanje vlastite registrovane djelatnosti poreska osnovica se umanjuje za iznos ulaganja, izuzev ulaganja u motorna vozila i kancelarijski namještaj.

7. PRIMJER DIREKTOG STRANOG ULAGANJA U REPUBLICI SRPSKOJ

Provedene poreske reforme u Republici Srpskoj do sada, uticale su na privlačenje direktnih stranih investicija u našoj zemlji. Eventualne dalje reforme poreskog sistema i smanjenje poraza ne zavisi od političke volje, nego isključivo od toga da li će država moći da proširi poresku osnovicu za oporezivanje. Naravno da će dolaskom većeg broja stranih investitora i porastom broja kompanija biti više zaposlenih, čime se stvara pretpostavka da se smanje opterećenja na zarade i na druge vrste poreza.

Sa stopom poreza od 10 odsto Republika Srpska ima najpovoljniju stopu poreza na dobit u Evropi. Period do ulaska u Evropsku uniju trebalo bi da se iskoristi u pravcu daljeg jačanja naše ekonomije i privlačenju direktnih stranih investicija.

Ako vršimo poređenje, stope poreza na dobit su u većini zemalja progresivne i kreću se od 10 do 20 odsto, a idu čak i do 50 odsto. U nekim zemljama je porez na dobit čak i 70 odsto, ukoliko se prijeđu odriješeni limiti. To je jedan od razloga koji postiže inostrane kompanije i firme da svoje poslovanje prebace u zemlje sa povoljnijim poreskim sistemom. Najmanju stopu poreza na dobit od 9 odsto u Evropi ima Crna Gora. S obzirom da je razlika u odnosu na nas 1 odsto, to ne predstavlja nikakvu konkurenciju za nas. Dolazi se do zaključka da se dugoročno gledajući poreske olakšice isplate, jer je i pored smanjenja poreza na dobit, prihod od ove vrste poreza u budžetu povećan.

¹⁷ Zakon o porezu na dobit 2006. BanjaLuka; Službeni glasnik Republike Srpske, broj 91/06

7.1. Direktno strano ulaganje u Republiku Srpsku

Predstavnici italijanske firme "EUROMETALNOVA" a.d San Vendemiano, Italija, su preko italijanske ambasade u Bosni i Hercegovini ostvarili kontakt i obavili poslovni razgovor sa predstavnicima Ministarstva finansija Republike Srpske i Privredne komore Republike Srpske o pogodnostima poreskih propisa za njihovo poslovanje u Republici Srpskoj u odnosu na poslovni ambijent u Italiji i u drugim zemljama u regionu. Predstavnicima iz Italije prezentovani su rezultati koje je Vlada Republike Srpske ostvarila u pogledu provedenih poreskih i drugih reformi kao i politička stabilnost i sigurnost u Republici, mjere koje Vlada preuzima u pogledu privlačenja direktnih stranih ulaganja kao i podrška Vlade svim stranim investitorima koji dolaze u našu zemlju.

Zadovoljni sa onim što im je prezentovano u Vladi i Privrednoj komori Republike Srpske i sa analizom koju je izvršila agencija za konsalting, menadžment firme "EUROMETALNOVA" a.d. San Vendemiano donio je poslovnu odluku o osnivanju firme "METALNOVA"d.o.o. koja će biti registrovana u Republici Srpskoj. Pogodnost za firmu "EUROMETALNOVA", predstavljalo je to što je firma zapošljavala lice iz Republike Srpske Zdravka Petrovića, koji je dugi niz godina radio prvo u proizvodnoj, a kasnije u organizacionoj i upravljačkoj strukturi firme "EUROMETALNOVA".

Konkurentno i poreski sistem sa niskom stopom poreza na dobit motivisao je menadžment italijanske firme za proizvodnju pegla da svoj pogon prenese iz Italije u Republiku Srpsku konkretno u opštinu Čelinac, gdje danas preduzeće "Metalnova" vrši proizvodnju pegli i koje svoje proizvode plasira gotovo u sve evropske zemlje.

Menadžment firme "EUROMETALNOVA" a.d. San Vendemiano iz Italije, izvršio je analizu – poređenje poslovanja firme u Italiji i eventualnom prenosu firme iz Italije u Republiku Srpsku. Analizom je obuhvaćena proizvodnja, nabavna vrijednost repromaterijala za proizvodnju, prihodi koje firma ostvaruje plasmanom gotovih proizvoda na godišnjem nivou, troškovi proizvodnje, troškovi režija, troškovi energije, troškovi neto plata zaposlenih radnika, troškovi poreza i doprinosa na lična primanja zaposlenih radnika, troškovi poreza, taksa i drugi troškovi.

Analizom se došlo do zaključka da bi firma za isti obim proizvodnje u Republici Srpskoj u odnosu na Italiju, ostvarila bolji finansijski rezultat i veću dobit. Takođe je utvrđeno da bi zbog većih troškova proizvodnje u Italiji u odnosu na proizvodnju u Republici Srpskoj, poreska osnovica za obračun poreza na dobit u Republici Srpskoj bila veća u odnosu na poresku osnovicu za obračun poreza na dobit u Italiji. Ako se uzme da je stopa poreza na dobit u Italiji 27,5%, a u Republici Srpskoj samo 10%, dolazi se do zaključka da bi preduzeće sa istim obimom proizvodnje u Italiji i Republici Srpskoj ostvarilo veći profit u Republici Srpskoj. Vlasnici kapitala u firmi "EUROMETALNOVA" a.d. San Vendemiano su shvatili da je dividenda koju bi dobili

u Italiji od profita firme "EUROMETALNOVA" a.d. San Vendemiano oporeziva kao lično primanje kroz dohodak građana na godišnjem nivou, a u Republici Srpskoj dividenda nije oporeziva. Došli su do zaključka da im je isplativo izvršiti ulaganja u novu firmu koju bi registrovali u Republici Srpskoj, a koja bi obavljala istu proizvodnju kao i u Italiji, s obzirom da imaju dogovoren plasman svojih proizvoda na tržištu Evropske unije.

Tabela 7.1. Prikazane su neke od razlika koje opterećuju firme u Italiji i Republici Srpskoj.

Red. broj	Vrsta poreza	Italija	Republika Srpska	Prednost RS u odnosu na Italiju
1.	Porez na dobit	27,5%	10%	Da
2.	Porez na dohodak	23-43%	10% (na bruto osnovicu = neto/0,603)	Da
3.	Porez i doprinosi na lična primanja zbirno	110%	33 % (na bruto osnovicu)	Da
4.	Porez na dodatu vrijednost PDV-a	22%	17%	Da
5.	Prosječna neto plata u proizvodnji	1100 EVRA	250 EVRA	Da
6.	Oporezivanje dividende	Da	Da za dobit ostvarenu u 2012. godini	Da
7.	Troškovi energije	Veći	Manji	Da
8.	Troškovi transporta	Manji	Veći	Ne

Na bazi pobrojanih činjenica, vlasnici kapitala i menadžment "EUROMETALNOVA" a.d. San Vendemiano donijeli su poslovnu odluku o osnivanju novog preduzeća u Republici Srpskoj u Bosni i Hercegovini. Sačinjen je Ugovor o osnivanju društva, a osnovne odredbe

Ugovora sadrže sljedeće:

7.2. Ugovor o osnivanju

7.2.1. Osnovne odredbe

Ovim Ugovorom uređuju se sva pitanja od značenja za osnivanje, registraciju i početak rada Društva, a naročito:

- firma i sjedište Društva,
- firma osnivača, adresa i sjedište,
- djelatnost Društva,
- osnivački ulog,
- prava, obaveze i odgovornosti osnivača prema Društvu i Društva prema osnivaču,
- uslovima i načinu utvrđivanja i raspoređivanja dobiti i snošenju rizika,
- zastupanju,
- organi Društva,
- zaštiti životne sredine,
- trajanju,
- drugim pitanjima.

Ovim ugovorom osniva se Društvo sa ograničenom odgovornošću od strane stranog pravnog lica i domaćeg fizičkog lica, a radi obavljanja djelatnosti za sticanje dobiti. Društvo je pravno lice sa pravima, obavezama, ovlaštenjima i odgovornostima koje ima na osnovu Zakona i ovog Ugovora.

U pravnom prometu Društvo istupa bez ograničenja. Za svoje obaveze u pravnom prometu sa trećim licima, Društvo istupa u svoje ime i za svoj račun, a može istupati u ime i za račun trećih lica sa posebnim ovlaštenjem.

Za obaveze stvorene u pravnom prometu Društvo odgovara cjelokupnom svojom imovinom – potpuna odgovornost. Članovi Društva ne odgovaraju za obaveze Društva, a snose rizik za poslovanje Društva do visine svog uloga. Ulozi članova Društva čine osnovni kapital Društva.

Ovim Ugovorom osnivači Društva uređuju u skladu sa Zakonom o preduzećima pitanja od značaja za rad i osnivanje Društva.

7.2.2. Firma i sjedište

Puni naziv firme glasi:

“METALNOVA”, Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet i usluge, Čelinac.

Skraćeni naziv firme glasi:

“METALNOVA” d.o.o. Čelinac

Sjedište Društva: Grabovac – Štrbe, Čelinac.

7.2.3. Djelatnost

Djelatnost Društva je: Proizvodnja pegli na paru, stolova za peglanje.

7.2.4. Osnivači društva

Osnivači društva su:

1. "EUROMETALNOVA" a.d San Vendemiano, San Pio X, poštanski broj 31020, poreski broj i broj upisa 03284320268, upisano brojem administrativno ekonomskog registra 258058, Registar preduzeća u Trevizu, datum upisa 13.06.1997. godine, prema Uvjeranju o upisu u Redovnu sekciju Komore trgovine, industrije, zanatstva i poljoprivrede iz Treviza, Italija od 26.01.2005. godine.
2. Zdravko Petrović iz Čelinca ul. Vojvode Mišića bb, JMB 2405971101935.

7.2.5. Osnivački kapital i ulozi

Osnovni kapital Društva sastoji se od zbira uloga pojedinih članova, na osnovu kojih se stiče udio u Društvu. Svaki član Društva može imati samo jedan udio, a jedan udio može imati više glasova. Novčani osnivački kapital Društva upisuje se u iznosu od 200.000,00 KM. "EUROMETALNOVA" a.d San Vendemiano, ulaže 90% osnivačkog uloga u iznosu od 180.000,00 KM. Zdravko Petrović iz Čelinca, ulaže 10% osnivačkog uloga u iznosu od 20.000,00 KM.

Ulozi članova Društva moraju biti upisani u cijenu do prijave upisa Društva u registar. Ulozi u društvu su samo u gotovom novcu.

Do upisa u registar uplaćuje se na privremeni račun kod ovlašćene banke 50% novčanog dijela osnivačkog kapitala, a ostatak se uplaćuje u roku od 2 godine od dana registracije Društva, tako da osnivač „ EUROMETALNOVA“ a.d. San Vendemiano, Italija uplaćuje 90.000,00 KM, a osnivač Zdravko Petrović uplaćuje 10.000,00 KM, što predstavlja 50% osnivačkog kapitala.

7.2.6. Odnosi između društva i članova

Članovi društva obavezni su da uplate novčane uloge. Članovi Društva svoju obavezu unošenja uloga u imovinu Društva ne mogu prebiti svojim potraživanjima prema Društvu.

7.2.7. Raspodjela dobiti

Članovi Društva imaju pravo na udio u dobiti utvrđenoj godišnjim bilansom. Dobit se dijeli među članovima Društva srazmjerno udjelima. Statutom se može utvrditi i isplata dobiti tokom poslovne godine (među-dobit), na osnovu Odluke Skupštine Društva, s tim da iznos za isplatu među-dobiti ne prelazi 50% ostvarene dobiti iz posljednjeg obračunskog perioda.

Osnivači društva su sačinili Ugovor o doradi kojim je precizirano koje poslove će obavljati "METALNOVA" d.o.o. Čelinac. Osnovni elementi Ugovor su sledeći: Firma "METALNOVA" d.o.o. Čelinac i "EUROMETALNOVA" A.D San Vendemiano, sačinili su ugovor o doradi koja se odnosi na sklapanje pegli i stolova za peglanje i drugih poslova u "METALNOVA" d.o.o. Čelinac. Osnovne odredbe ugovora izgledaju ovako.

7.3. Ugovor o doradi

7.3.1. Predmet ugovora

Predmet ovog ugovora je dorada koja se odnosi na sklapanje pegli sa baznom stanicom za paru sa automatskim običnim punjenjem, sklapanje stolova za peglanje, sklapanje mašina za pranje podova sa proizvođačem pare i sastavljanje/montiranje kotlova za bazne stanice.

7.3.2. Obaveze naručioca posla

Naručilac posla se obavezuje da izvršiocu posla kontituirano dostavlja komponente i tehničku dokumentaciju neophodne za obavljanje poslova. Naručilac posla je dužan da u početnoj fazi provedbe ovog ugovora izvršiocu posla obezbijedi svu tehničku pomoć u smislu pravilnog sklapanja proizvoda, odnosno pravilnog obavljanja svih radnji. Naručilac posla je obavezan da, nakon obavljenog posla, preuzme gotove proizvode od izvršioca posla. Naručilac posla će organizovati prevoz poluproizvoda iz Italije u Bosnu i Hercegovinu, uz poštovanje relevantnih carinskih propisa.

7.3.3. Obaveze izvršioca posla

Izvršilac posla se obavezuje da sa pažnjom dobrog privrednika obavlja sve radnje uz uvažavanje uputstava dobijenih od naručioca posla. Izvršilac posla će obezbijediti provjeru količine i kvaliteta robe primljene za preradu, te o eventualnim oštećenjima

iste bez odlaganja obavijestiti naručioca posla i postupiti po njegovim upustvima u vezi s tim.

Za obavljanje poslova sklapanja i dorade izvršilac posla ne može koristiti druge materijale osim ugovorenih. Ukoliko izvršilac posla direktno proizvede ili na teritoriji Bosne i Hercegovine pronađe materijale koji se mogu koristiti za obavljanje poslova obavezan je o tome obavijesti naručioca posla i od njega tražiti saglasnost za korišćenje istih.

Nakon obavljenog posla sklapanje, odnosno dorade, izvršilac posla ima obavezu da, uz poštovanje rokova isporuke, gotove proizvode dostavi naručiocu posla u propisanoj ambalaži.

7.3.4. Vrijeme trajanja ugovora

Ugovorene strane saglasno konstatuju da se ovaj ugovor zaključuje na period od dvadesetčetiri (24) mjeseca, sa mogućnošću sporazumnog produženja. Početak proizvodnje dogovoren za dan 22.11.2007. godine, a završetak 22.11.2009. godine.

7.3.5. Cijena obavljenog posla

Ugovorene strane saglasno konstatuju da će naručilac posla, najkasnije 30 dana po obavljenom poslu, izvršiocu posla isplatiti naknadu za rad, i to:

- za sklapanje pegle sa baznom stanicom za paru sa automatski punjenjem 6.25 EVRA/kom.
- za sklapanje pegle sa baznom stanicom za paru sa običnim punjenjem 4.60 EVRA/kom.
- za sklapanje stolova za peglanje sa električnim kablom 5.75 EVRA/kom.
- za sastavljanje mašine za pranje podova sa proizvođačem pare 7.4 EVRA/kom.
- za sastavljanje kotlova za paru sa automatskim i običnim punjenjem 1.70 EVRA/kom.

Ugovorene strane saglasno konstatuju da vrijednost 1.00 EVRA iznosi 1.95583 KM.

7.3.6. Količina proizvodnje

Ugovorene strane saglasno konstatuju da će količina proizvodnje za vrijeme trajanja ugovora iznositi:

- sklapanje pegli sa baznom stanicom za paru sa automatskim punjenjem 38.000 komada.

- sklapanje pegli sa baznom stanicom za paru sa običnim punjenjem 90.000 komada.
- sklapanje stolova za peglanje sa električnim kablom 96.000 komada.
- sklapanje mašina za pranje podova sa proizvođačem pare 15.000 komada.
- sklapanje/montiranje kotlova za paru sa automatskim i običnim punjenjem 15.000 komada.

7.3.7. Transport i troškovi transporta

Troškovi transporta, špedicije, poluproizvoda i gotovih proizvoda snosi naručilac posla.

7.3.8. Odgovornost i oslobađanje od odgovornosti

Naručilac posla će snositi troškove izvršioca posla koji nastanu zbog neredovne isporuke poluproizvoda. Ukoliko se prilikom kontrole u proizvodnoj fazi, odnosno nakon dostave proizvoda naručiocu posla ili klijentima, utvrde oštećenja i nedostaci nastali prilikom sklapanja (obrade), izvršilac posla će iste otkloniti o svom trošku.

U slučaju da se gore pomenute greške ne mogu otkloniti, izvršilac posla će naručiocu posla nadoknaditi nastalu štetu.

7.3.9. Rješavanje sporova

Strane saglasno konstatuju da će sve eventualne sporove povodom ovog ugovora pokušati da riješe sporazumno.

Ukoliko rješenje spora ne bude moguće mirnim putem, stranke ugovaraju nadležnost Osnovnog suda Trevisu, Italija.

7.3.10. Izmjene i dopune ugovora

Izmjene i dopune ugovora mogu se vršiti samo pismenim putem i uz izričitu saglasnost ugovorenih strana.

7.3.11. Raskid ugovora i pravne posljedice raskida

Ugovorene strane mogu raskinuti ovaj ugovor na jedan od sljedećih načina, odnosno razloga:

- sporazumno,
- zbog nastupanja okolnosti koje jednu od ugovorenih strana sprečavaju da nastavi izvršavati svoje ugovorene obaveze. Strana pogođena promijenjenim okolnostima dužna je drugu stranu o tome pismeno obavijestiti najkasnije u roku od 30 dana od dana nastanka promjenjenih okolnosti,
- u slučaju kad jedna ugovorena strana ne izvršava svoje ugovorene obaveze, druga strana može tražiti ispunjenje obaveze ili raskid ugovora u pismenoj formi.

Ukoliko do raskida ugovora dođe krivicom jedne ugovorene strane, druga ugovorena strana ima pravo na naknadu nastale štete.

7.3.12. Jezik ugovora

Ugovorene strane su saglasne da ovaj ugovor bude sačinjen i na italijanskom i na srpskom jeziku, te da se ove verzije imaju smatrati ravnopravnim.

7.3.13. Stupanje ugovora na snagu

Ovaj ugovor stupa na snagu danom potpisivanja, a biće sačinjen u šest (6) istovjetna primjerka na jezicima ugovorenih strana. Nakon potpisivanja svakoj ugovorenoj strani pripašće po dva primjerka ugovora.

7.4. Pregled finansijskog poslovanja firme "METALNOVA" d.o.o. Čelinac

Firma "METALNOVA" d.o.o. Čelinac je nakon prvih pet godina poslovanja u Republici Srpskoj zabilježila pozitivne poslovne rezultate, kao i finansijski dobitak na kraju svake poslovne godine.

Matični broj 1989197

Šifra djelatnosti 28710

Naziv preduzeća: DOO "METALNOVA"

Sjedište: Čelinac

JIB 4401778330007

Žiro račun kod poslovnih banaka

5510080002151728

BILANS USPJEHA

u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine

Tabela 7.2. Bilans uspjeha za 2011. godinu.

Grupa ili dio grupe računa	POZICIJA	Ozna-ka AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	A POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
	I POSLOVNI PRIHODI (202+206+210+211+212+213-214+215)	201	1.403.278	1.734.677
60	1. Prihodi od prodaje robe (203 do 205)	202		
600	a) Prihodi od prodaje robe povezanim pravnim licima	203		
601	b) Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	204		
602	v) Prihodi od prodaje robe na inostranom tržištu	205		
61	2. Prihodi od prodaje ucinka (207 do 209)	206	1.328.875	1.582.238
610	a) Prihodi od prodaje ucinaka povezanim pr. licima	207	1.305.458	1.577.541
611	b) Prihodi od prodaje ucinka na domaćem tržištu	208	11.763	
612	v) Prihodi od prodaje ucinaka na ino tržištu	209	11.654	4.697
62	3. Prihodi od aktiviranja ili potrosnje robe i ucinka	210		
630	4. Povećanje vrijednosti zaliha ucinka	211		
631	5. Smanjenje vrijednosti zaliha ucinka	212		
640 i 641	6. Povećanje vrijednosti investicionih nekretnina i bioloskih sredstava koja se ne amortuzuju	213		
642 i 643	7. Smanjenje vrijednosti investicionih nekretnina i bioloskih sredstava koja se ne amortuzuju	214		
650 do 659	8. Ostali poslovni prihodi	215	74.403	152.439
	II POSLOVNI RASHODI (217+218+219+222+223+226+227+228)	216	1.371.980	1.687.366
500 do 502	1. Nabavna vrijednost prodane robe	217		
510 do 513	2. Troškovi materijala	218	930.380	1.090.814

52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih licnih rashoda (220+221)	219	240.559	323.774
520 i 521	a) Troškovi bruto zarada i bruto naknada zarada	220	209.906	275.946
522 i 529	b) Ostali licni rashodi	221	30.653	47.828
530 do 539	4. Troškovi proizvodnih usluga	222	122.557	146.304
54	5. Troškovi amortizacije i rezervisanja (224+225)	223	43.839	88.627
540	a) Troškovi amortizacije	224	43.839	88.627
541 do 549	b) Troškovi rezervisanja	225		
55 osim 555i 556	6. Nematerijalni troškovi (bez poreza i doprinosa)	226	31.030	29.635
555	7. Troškovi poreza	227	3.404	7.915
556	8. Troškovi rdoprinosa-----	228	211	297
	B. POSLOVNI DOBITAK (201-216)	229	31.298	47.311
	V. POSLOVNI GUBITAK (216-201)	230		
66	G. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI I FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI (232- 237)	231	13	20
660	1. Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	232		
661	2. Prihodi od kamata	233	9	20
662	3. Pozitivne kursne razlike	234		
663	4. Prihodi od efekata valutne klauzule	235		
664	5. Prihodi od učesća u dobitku zajednickih ulaganja	236		
669	6. Ostali finansijski prihodi	237	4	
56	II FINANSIJSKI RASHODI (239-243)	238	26.404	31.391
560	1. Finansijski rashodi po osnovu odnosa povezanih pravnih lica	239	26.404	26.404
561	2. Rashodi kamata	240		3.007
562	3. Negativne kursne razlike	241		
563	4. Rashodi po osnovu valutne klauzule	242		
564	5. Ostali finansijski rashodi	243		1.980
	D. DOBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI (229+231-238) ILI (238-229-230)	244	4.907	15.940

	D. GUBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI (230+238-231) ILI (238-229-230)	245		
67	E OSTALI PRIHODI I RASHODI I OSTALI PRIHODI (247 do 256)	246		991
670	1. Dobici po osnovu prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	247		
671	2. Dobici po osnovu prodaje investicionih nekretnina	248		
672	3. Dobici po osnovu prodaje biloskih sredstava	249		
673	4. Dobici po osnovu prodaje sredstava obustavljenog poslovanja	250		
674	5. Dobici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i dugoročnih HOV	251		
675	6. Dobici po osnovu prodaje materijala	252		
676	7. Viskovi, izuzimajući viskovi zaliha učinka	253		
677	8. Naplaćena otpisna potraživanja	254		
678	9. Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika, koji ne ispunjavaju uslove da se iskazu u okviru revalorizacionih rezervi	255		
679	10. Prihodi od smanjenja obaveza, ukidanja neiskorišćenih dugoročnih rezervisanja i ostalih nepomenutih prihoda	256		991
57	II OSTALI RASHODI	257	100	244
570	1. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	258		
571	2. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina	259		
572	3. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja bioloških sredstava	260		
573	4. Gubici po osnovu prodaje sredstava obustavljenog poslovanja	261		
574	5. Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i dugoročnih HOV	262		
575	6. Gubici po osnovu prodatog materijala	263		
576	7. Manjkovi, izuzimajući manjkove zaliha učinka	264		
577	8. Rashodi po osnovu zaštite od rizičnosti	265		
578	9. Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	266		
579	10. Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe i ostali rashodi	267	100	244
	Ž. DOBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA (246-257)	268		747
	Z. GUBITAK PO OSNOVU OSTALIH	269	100	

	PRIHODA I RASHODA (257-246)			
68	I.PRIHODI RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (271 DO 279)	270		
680	1. Prihodi od usklađivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja	271		
681	2. Prihodi od usklađivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme	272		
682	3. Prihodi od usklađivanja vrijednosti investicionih nekretnina za koje se obračunava amortizacija	273		
683	4. Prihodi od usklađivanja vrijednosti bioloskih sredstava za koje se obračunava amortizacija	274		
684	5. Prihodi od usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	275		
685	6. Prihodi od usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe	276		
686	7. Prihodi od usklađivanja vrijednosti kratkorocnih finansijskih plasmana	277		
687	8. Prihodi od usklađivanja vrijednosti kapitala	278		
689	9. Prihodi od usklađivanja vrijednosti ostale imovine	279		
58	II RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOST IMOVINE (281do 288)	280		
580	1. Obezbjeđenje nematerijalnih ulaganja	281		
581	2. Obezbjeđenje nekretnina, postrojenja i opreme	282		
582	3. Obezbjeđenje investicionih nekretnina za koje se obračunava amortizacija	283		
583	4. Obezbjeđenje bioloskih sredstava za koje se obračunava amortizacija	284		
584	5. Obezbjeđenje dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	285		
585	6. Obezbjeđenje zaliha materijala i robe	286		
586	7. Obezbjeđenje kratkoročnih fin. plasmana	287		
589	8. Obezbjeđenje ostale imovina	288		
	J. DOBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (270-280)	289		
	K. GUBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (280-270)	290		
690i 691	L.PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GRESAKA IZ RANIJIH GODINA	291		

590 i 591	LJ. RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	292		
	M. DOBITAK I GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	293		
	1. Dobiatak prije oporezivanja (244+268+289+291-292-245-269-290)		4.807	16.687
	2. Gubitak prije oporezivanja (245+269+290+292-2)	294		
721	N. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	295		
	1. Poreski rashodi perioda		610	1.738
Dio 722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	296		
Dio 722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	297		
	Nj. NETO DOBITAK I NETO GUBITAK PERIODA	298		
	1. Neto dobitak tekuće godine (293-294-295-296+297)		4.197	14.949
	2. Neto gubitak tekuće godine (294+293+295+296-297)	299		
	UKUPNI PRIHODI (201+231+246+270+291)	300	1.403.291	1.735.688
	UKUPNI RASHODI (216+238+257+280+292)	301	1.398.484	1.719.001
723	O. MEĐUDIVIDENDE I DRUGI VIDOVI RASPODJELE DOBITKA U TOKU PERIODA	302		
	Dio neto dobitka/gubitka koji pripada većinskim vlasnicima	303		
	Dio neto dobitka/gubitka koji pripada manjnskim vlasnicima	304		
	Običaj zarada po akciji	305		
	Razrijeđena zarada po akciji	306		
	Prosječan broj zaposlenih po osnovu časova rada	307	1985	30
	Prosječan broj zaposlenih po osnovu stanja na kraju mjeseca	308	22,67	32,42

Iz Bilansa uspjeha za poslovnu 2011. godinu se vidi da je firma ostvarila računovodstveni neto dobitak u iznosu od 4.197 KM.

Tabela 7.3. Godišnja poreska prijava za porez na dobit za 2011. godinu

	Република Српска Министарство финансија Пореска управа	Образац 1101 Годишња пореска пријава за порез на добит	БАР КОД

Одјељак 1 – Подаци о пореском обвезнику

1) Јединствени идентификациони број	4) врста пријаве	6) Порески период
4 4 0 1 7 7 8 3 3 0 0 0 7	☒ основна ☐ измјењена	од 01.01.2011. до 31.12.2011.
2) Назив пореског обвезника	5) шифра општине	
METALNOVA DOO Čelinac	025	
3) Адреса пореског обвезника	7) Телефон 051/555-111	
Čelinac, Cara Lazara bb	8) Е-маил адреса	

Одјељак 2 – Пореска пријава

Приходи		
1	Приход из пословања или продаје/промет (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 1)	1.403.277
2	Промјена вриједности залиха учинака (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 2)	
3	Други приходи (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 3)	4
4	Укупан бруто приход (сабрати тачке од 1. до 3)	1.403.281
Трошкови пословања		
5	Трошак продате робе (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 4)	
6	Трошкови материјала (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 5)	868.254
7	Трошкови горива и енергије	50.392
8	Трошкови бруто зарада и награда запослених (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 6)	229.152
9	Трошкови оправке и одржавања`	10.251
10	Режијски трошкови	6.475
11	Трошкови камата (члан 12. Правилника)	26.403
12	Трошкови закупа (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 7)	73.908
13	Трошкови амортизације (члан 23. до 28. Правилника)	43.839
14	Трошкови амортизације нематеријалне имовине (члан 35. Правилника)	
15	Одбици на име пореза и такси које се признају као трошак	4.370
16	Остали одбици (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 8)	84.937
17		
18	Укупни трошкови (сабрати т. 5. до 17)	1.397.183
Обрачун пореза		
19	Добитак/губитак (тачка 4. минус тачка 18)	6.097

20	Губитак пренесен из претходног периода (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 9, колона г)- члан 47 Правилника)	
21	Пореска основица [(тачка 19. минус тачка 20)>=0]	6.097
22	Умањење пореске основице за улагање у производњу	
23	Умањење пореске основице за запошљавање	
24	Основица за обрачун пореза [(тачка 21. минус (тачка 22. + тачка 23.)]	6.097
25	Износ пореза (тачка 24. X 10%)	610
26	Порески кредит (Пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 10, колона њ)	
27	Износ обрачунатог пореза у РС (тачка 25. минус тачка 26.)	610
28	Плаћене аконтације	724
29	Износ разлике за уплату (тачка 27. минус тачка 28)	
30	Износ разлике за поврат (тачка 28. минус тачка 27.)	114

Одјељак 3 - Порез по одбитку

1	Износ обрачунатог пореза по одбитку (Пренијети износ из Обрасца 1102, Додатка 11, тачка 5)	
2	Износ уплаћеног пореза по одбитку	
3	Разлика за уплату (тачка 1 . минус тачка 2)	

Овјера пореског обвезника Пореске управе

Овјера Пореске управе Овјера

Изјава: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.		Датум пријема: 28.02.2011.	
Име и презиме овлаштеног лица / законског заступника Milan Popović	Датум 28.02.2011.	Име и презиме службеног лица Milica Miličević	
Потпис овлаштеног лица / законског заступника	МП		
Име и презиме лица које је сачинило пријаву Zorica Vajić		Потпис службеног лица	
Потпис лица које је сачинило пријаву			

1102-Додаци уз Пријаву пореза на добит (поднијети уз пореску пријаву за порез на добит - Образац 1101)

Подаци о пореском обвезнику

1. Назив пореског обвезника METALNOVA DOO Čelinac	2. Јединствени идентификациони број 4 4 0 1 7 7 8 3 3 0 0 0 7	3. Период за који се подноси пријава 01.01.- 31.12.2011.
--	--	--

Додатак 1 – Пословни приходи

а. р.бр.	б. Врста прихода	в. Износ
1	Приход од продаје на домаћем тржишту (БиХ)	
2	Приход од продаје на иностраном тржишту	1.317.112

3	Приход од услуга	11.762
4	Други пословни приходи	74.402
5		
6		
7		
8	Укупан износ (уноси се у тачку 1. пореске пријаве <i>Образац 1101</i>)	1.403.276

Додатак 2 – Промјена вриједности залиха учинака

а. р.бр	б. Врста прихода	в. Износ
1	Почетно стање залиха учинака	
2	Стање залиха учинака на крају обрачунског периода	
3	Повећање / смањење вриједности залиха учинака (уноси се у тачку 2. Образац 1101)	+ -

Додатак 3 – Други приходи (остали и финансијски приходи)

а. р.бр	б. Врста прихода	в. Износ
1	Приход од курсних разлика	
2	Добитак/ губитак од продаје пословне имовине (пренијети из Додатка 14, тачка 8, обрасца)	+ -
3	Добитак од продаје инвестиционе имовине (пренијети из Додатка 15, тачка бд) овог обрасца)	
4	Остали трошкови	4
5		
6		
7		
8	Укупан износ (уноси се у тачку 3. Образац 1101)	+ -

Додатак 4 – Трошак продате робе

а. р.бр	б. Врста трошка	в. Износ
1	Почетно стање залиха	
2	Набавке	
3	Роба за продају (<i>сабрати т . 1. и 2</i>)	
4	Стање залиха на крају пореског периода	
5	Трошак продате робе (<i>тачка 3. минус тачка 4, уноси се у тачку 5. Образац 1101</i>)	

Додатак 5 – Трошкови материјала

а. р.бр	б. Трошкови материјала	в. Износ
1	Почетно стање залиха материјала	339.784
2	Набавка материјала	1.168.829
3	Укупно материјал (<i>сабрати т. 1. и 2</i>)	1.508.612
4	Стање залиха материјала на крају пореског периода	640.357
5	Укупан трошак материјала (<i>тачка 3. минус тачка 4, уноси се у тачку 6. Образац 1101</i>)	868.254

Додатак 6 – Трошкови зарада и награда запослених

а. р.бр.	б. Врста трошка (према члану 10. и 11. Правилника)	в. Укупан износ	г. Признати износ

1	Трошкови бруто зарада и бруто накнада зарада	223.445	223.445
2	Трошкови поклона дјечи запослених	286	286
3	Трошкови отпремнина	5421	5421
4	Јубиларне награде запосленима		
5			
6			
7	Укупно трошкови (укупан износ из колоне г уноси се у тачку 8. Обрасца 1101)	229.152	229.151

Додатак 7 – Трошкови закупа

а. р. Бр.	Адреса имовине која је предмет закупа	Назив / Име закуподавца	Годишњи износ закупа
		ЈИБ / ЈМБГ закуподавца	
1	Čelinac, Cara Lazara bb	4402747820002	73.908
		DAL ĆIN DOO	
2			
3			
4	Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу. Унијети укупан износ из додатне табеле >>		
5	Укупан износ (уноси се у тачку 12, Образац 1101)		73.908

Додатак 8 – Остали одбици

а. Ред. број	б. Опис ставке	в. Укупан износ	г) Признати износ
1	Трошкови репрезентације (члан 14. Правилника)	1.366	410
2	Трошкови истраживања и развоја (члан 15, 16. и 17. Правилника)		
3	Трошкови путовања и пресељења (члан 18. Правилника)	11.617	11.617
4	Трошкови сумњивих потраживања и резервисања (члан 39. Правилника)		
5	Стипендије студената до 75% просјечне мјесечне нето плате		
6	Спонзорство до 2% од укупног прихода		
7	Донације до 3% од укупног прихода	100	100
8	Troškovi proizvodnih usluga		
9	Ostali troškovi	72.010	72010
	Укупан износ (уноси се у тачку 16, Образац 1101)	84.993	84.137

Додатак 9 – Пренос губитка из претходног пореског периода

а. Год.	б. Износ добити/губитка	в. Губитак	г. Пренос губитка	д. Примједбе

				Укупан износ (уноси се из колоне г) у тачку 20, Образац 1101)

Додатак 10 – Порески кредит (порез плаћен изван Републике Српске)

а Ред. број	б Назив стране државе Федерација БиХ Брчко дистрикт	в Остварени приход изван Републике Српске	г % пореза	д Износ плаћеног пореза изван РС	ђ Износ пореза који се признаје као порески кредит
Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу . Уноси се укупан износ из додатне табеле >>					
Унијети укупан износ у колону ђ) и у тачку 26. пореске пријаве, Образац 1101					

Додатак 11 - Подаци о укупним исплатама и обрачунатом порезу по одбитку страним правним лицима

Редни број	Назив страног правног лица коме је уплата извршена	Држава и адреса страног правног лица	Број и назив документа о исплати	Врста исплате (члан 28. став 1. Закона)	Износ исплате у КМ	Стопа пореза	Укупан износ пореза
а	б	в	г	д	ђ	е	ж
1							
2.							
3							
4	Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу. Унесите укупан износ из додатне табеле у колону ж) реда 4.						
5	Укупан износ (уноси се у колону ж) и у одјељак 3, тачка 1, Образац 1101)						

Додатак 12 – Набавка од повезаних лица по цијени већој од тржишне

а) р.бр.	б) Подаци о лицима од којих је извршена набавка	в) Врста трансакције	г) Трансферна цијена	д) Тржишна цијена	ђ) Разлика (д – г)
1					

2					
3					
4					
5					
6	Укупан износ (унијети у Додатак 8 овог обрасца)				

Додатак 13 – Продаја повезаним лицима по цијени нижој од тржишне

а) р.бр.	б) Подаци о лицима којима је извршена продаја	в) Врста трансакције	г) Трансферна цијена	д) Тржишна цијена	ђ) Разлика (д – г)
1					
2					
3					
4					
5					
6	Укупан износ (унијети у Додатак 1 овог обрасца)				

Додатак 14 - Продаја пословне имовине

а. р.бр.	б) Врста имовине	в) Продајна вриједност	г) Набавна вриједност	д) Добитак	ђ) Губитак
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8	Укупно (износ из колоне д) или ђ) уноси се у Додатак 3 овог обрасца)				

Додатак 15 - Продаја инвестиционих добара

а. р.бр.	б) Врста имовине	в) Продајна вриједност	г) Набавна вриједност	д) Добитак	ђ) Губитак
1					
2					
3					
4					
5	Укупно				
6	Разлика колоне д) минус колоне ђ), преноси се у Додатак 3, тачка 3, овог обрасца само ако је > 0				

Додатак 16 – Списак новозапослених у сврху умањења пореске основице

а. р.бр.	б) Име и презиме	в) ЈМБ /ЛИБ	г) Износ плаћеног пореза	д) Износ плаћеног доприноса	ђ) Право на умањење

--	--	--	--	--	--

Додатак 17 – Списак опреме, постројења и непокретности у која су извршена улагања у сврху умањења пореске основице

а. р.бр.	б) Назив опреме, постројења и непокретности	в) Основне техничке карактеристике	г) Мјесто инсталирања/стављања у функцију	д) Износ улагања	ђ) Датум улагања	е) Начин улагања

Овјера

Овјера Пореске управе

Изјава: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.		Датум пријема 28.02.2012.
Milan Popović Име и презиме овлаштеног лица / законског заступника		Име и презиме пореског службеника
Потпис овлаштеног лица / законског заступника		
Име и презиме лица које је попунило додатак Zorica Bajić		Потпис пореског службеника
Потпис лица које је попунило додатак		
		МП

U poreskom bilansu za 2011. godinu je iskazana manja poreska dobit u odnosu računovodstvenu dobit iskazanu u Bilansu uspjeha iz razloga što je u poreskom bilansu izvršena korekcija računovodstveni dobiti. U obračunu poreske dobiti koja se iskazuje u poreskom bilansu se ne priznaju svi troškovi u cijelosti kao što je slučaj u obračunu računovodstvene dobiti koja se iskazuje u Bilansu uspjeha. Zakonom o porezu na dobit je propisano koji su to prihodi koji se priznaju i koji su to rashodi koji se ne priznaju ili se djelimično priznaju kod obračuna poreske dobiti. Npr. u porekom bilansu se troškovi reprezentacije mogu priznati u iznosu od 30% od stvarne reprezentacije, sponzorstvo 2 % od ukupnog prihoda i dr., međutim troškovi kazni za neblagovremeno plaćanje poreza i drugih prekršaja, troškovi kamata za neblagovremeno plaćanje obaveza se u poreskom bilansu ne priznaju kao trošak preduzeća.

Poreska dobit iskazana u Poreskom bilansu za 2011. godinu iznosi 6.097 KM. Porez na dobit iznosi 10 % osnovice za obračun poreza, tako da porez na dobit iznosi 610 KM.

Obveznik poreza na dobit je pravno lice "Metalnova" d.o.o. Čelinac i dužno je uplatiti ovaj iznos do 31.03.2012. godine. Vlasnicima kapitala u društvu ostaje neto dobit u iznosu od 5.487 KM. Prilikom podizanja ove dividende, isplatilac je dužan od ovog iznosa obustaviti 10 % poreza na dogodak građana što iznosi 549 KM, tako da će vlasnicima kapitala biti isplaćena dividenda u iznosu od 4.938 KM.

Izvještaj za 2012 godinu

Matični broj 1989197

Žiro račun kod poslovnih banaka

Šifra djelatnosti 28710

5510080002151728

Naziv preduzeća: DOO "METALNOVA"

Sjedište: Čelinac

JIB 4401778330007

BILANS USPJEHA

u periodu od 01.01. do 31.12.2012. godine

Tabela 7.4. Bilans uspjeha za 2012. godinu

Grupa ili dio grupe računa	POZICIJA	Oznaka AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	A POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
	I POSLOVNI PRIHODI (202+206+210+211+212+213-214+215)	201	1.447.563	1.403.278
60	1. Prihodi od prodaje robe (203 do 205)	202		
600	a) Prihodi od prodaje robe povezanim pravnim licima	203		
601	b) Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	204		
602	v) Prihodi od prodaje robe na inostranom tržištu	205		
61	2. Prihodi od prodaje ucinka (207 do 209)	206	1.426.070	1.328.875
610	a) Prihodi od prodaje ucinka povezanim pr. licima	207		
611	b) Prihodi od prodaje ucinka na domaćem tržištu	208	9.413	11.763
612	v) Prihodi od prodaje ucinka na ino tržištu	209	1.416.657	1.317.112
62	3. Prihodi od aktiviranja ili potrosnje robe i ucinka	210		
630	4. Povećanje vrijednosti zaliha ucinka	211		
631	5. Smanjenje vrijednosti zaliha ucinka	212		
640 i 641	6. Povećanje vrijednosti investicionih nekretnina i bioloških sredstava koja se ne amortizuju	213		
642 i 643	7. Smanjenje vrijednosti investicionih nekretnina i bioloških sredstava koja se ne amortizuju	214		
650 do 659	8. Ostali poslovni prihodi	215	21.493	74.403
	II POSLOVNI RASHODI (217+218+219+222+223+226+227+228)	216	1.415.008	1.371.980
500	1. Nabavna vrijednost prodane robe	217		

do 502				
510 do 513	2. Troškovi materijala	218	1.020.354	930.380
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih licnih rashoda (220+221)	219	212.797	240.559
520 i 521	a) Troškovi bruto zarada i bruto naknada zarada	220	190.246	209.906
522 i 529	b) Ostali licni rashodi	221	22.551	30.653
530 do 539	4. Troškovi proizvodnih usluga	222	108.184	122.557
54	5. Troškovi amortizacije i rezervisanja (224+225)	223	43.255	43.839
540	a) Troškovi amortizacije	224	43.255	43.839
541 do 549	b) Troškovi rezervisanja	225		
55 osim 555i 556	6. Nematerijalni troškovi (bez poreza i doprinosa)	226	27.299	31.030
555	7. Troškovi poreza	227	2.929	3.404
556	8. Troškovi rdoprinosa-----	228	190	211
	B. POSLOVNI DOBITAK (201-216)	229	32.555	31.298
	V. POSLOVNI GUBITAK (216-201)	230		
66	G. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI I FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI (232-237)	231	6	13
660	1. Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	232		
661	2. Prihodi od kamata	233	6	9
662	3. Pozitivne kursne razlike	234		
663	4. Prihodi od efekata valutne klauzule	235		
664	5. Prihodi od učesća u dobitku zajednickih ulaganja	236		
669	6. Ostali finansijski prihodi	237		
56	II FINANSIJSKI RASHODI (239-243)	238	26.434	26.404
560	1. Finansijski rashodi po osnovu odnosa povezanih pravnih lica	239	26.404	26.404
561	2. Rashodi kamata	240	30	
562	3. Negativne kursne razlike	241		
563	4. Rashodi po osnovu valutne klauzule	242		

564	5. Ostali finansijski rashodi	243		
	D. DOBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI (229+231-238) ILI (238-229-230)	244	6.127	4.907
	Đ. GUBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI (230+238-231) ILI (238-229-230)	245		
67	E OSTALI PRIHODI I RASHODI I OSTALI PRIHODI (247 do 256)	246		
670	1. Dobici po osnovu prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	247	52	
671	2. Dobici po osnovu prodaje investicionih nekretnina	248		
672	3. Dobici po osnovu prodaje biloskih sredstava	249		
673	4. Dobici po osnovu prodaje sredstava obustavljenog poslovanja	250		
674	5. Dobici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i dugoročnih HOV	251		
675	6. Dobici po osnovu prodaje materijala	252		
676	7. Viskovi, izuzimajući viskovi zaliha učinka	253		
677	8. Naplaćena otpisna potraživanja	254		
678	9. Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika, koji ne ispunjavaju uslove da se iskazu u okviru revalorizacionih rezervi	255		
679	10. Prihodi od smanjenja obaveza, ukidanja neiskorišćenih dugoročnih rezervisanja i ostalih nepomenutih prihoda	256	52	
57	II OSTALI RASHODI	257	3.500	100
570	1. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	258		
571	2. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina	259		
572	3. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja bioloskih sredstava	260		
573	4. Gubici po osnovu prodaje sredstava obustavljenog poslovanja	261		
574	5. Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i dugoročnih HOV	262		
575	6. Gubici po osnovu prodatog materijala	263		
576	7. Manjkovi, izuzimajući manjkove zaliha učinka	264		
577	8. Rashodi po osnovu zaštite od rizika	265		
578	9. Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	266		
579	10. Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe i ostali rashodi	267	3.500	100
	Ž. DOBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I	268		

	RASHODA (246-257)			
	Z.GUBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA (257-246)	269	3.448	100
68	I.PRIHODI RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (271 DO 279)	270		
680	1. Prihodi od usklađivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja	271		
681	2. Prihodi od usklađivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme	272		
682	3. Prihodi od usklađivanja vrijednosti investicionih nekretnina za koje se obračunava amortizacija	273		
683	4. Prihodi od usklađivanja vrijednosti bioloskih sredstava za koje se obračunava amortizacija	274		
684	5. Prihodi od usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	275		
685	6. Prihodi od usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe	276		
686	7. Prihodi od usklađivanja vrijednosti kratkorocnih finansijskih plasmana	277		
687	8. Prihodi od usklađivanja vrijednosti kapitala	278		
689	9. Prihodi od usklađivanja vrijednosti ostale imovine	279		
58	II RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOST IMOVINE (281do 288)	280		
580	1. Obezbjeđenje nematerijalnih ulaganja	281		
581	2. Obezbjeđenje nekretnina, postrojenja i opreme	282		
582	3. Obezbjeđenje investicionih nekretnina za koje se obračunava amortizacija	283		
583	4. Obezbjeđenje bioloskih sredstava za koje se obračunava amortizacija	284		
584	5. Obezbjeđenje dugoročnih finansijskih plasmana i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	285		
585	6. Obezbjeđenje zaliha materijala i robe	286		
586	7. Obezbjeđenje kratkoročnih fin. plasmana	287		
589	8. Obezbjeđenje ostale imovina	288		
	J. DOBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (270-280)	289		
	K. GUBITAK PO OSNOVU USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE (280-270)	290		
690i	L.PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE	291		

691	GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA			
590 i 591	LJ. RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	292		
	M. DOBITAK I GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA 1. Dobiatak prije oporezivanja (244+268+289+291-292-245-269-290)	293	2.679	4.807
	2. Gubitak prije oporezivanja (245+269+290+292-2)	294		
721	N. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT 1. Poreski rashodi perioda	295		610
Dio 722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	296		
Dio 722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	297		
	Nj. NETO DOBITAK I NETO GUBITAK PERIODA 1. Neto dobitak tekuće godine (293-294-295-296+297)	298	2.679	4.197
	2. Neto gubitak tekuće godine (294+293+295+296-297)	299		
	UKUPNI PRIHODI (201+231+246+270+291)	300	1.447.6212	1.403.291
	UKUPNI RASHODI (216+238+257+280+292)	301	1.444.942	1.398.484
723	O. MEĐUDIVIDENDE I DRUGI VIDOVI RASPODJELE DOBITKA U TOKU PERIODA	302		
	Dio neto dobitka/gubitka koji pripada većinskim vlasnicima	303		
	Dio neto dobitka/gubitka koji pripada manjnskim vlasnicima	304		
	Običaj zarada po akciji	305		
	Razrijeđena zarada po akciji	306		
	Prosječan broj zaposlenih po osnovu časova rada	307	17.40	19,85
	Prosječan broj zaposlenih po osnovu stanja na kraju mjeseca	308	20	22,67

Iz Bilansa uspjeha za poslovnu 2012. godinu se vidi da je firma ostvarila neto dobitak u iznosu od 2.679 KM .

Tabela: 7.5. Godišnja poreska prijava za porez na dobit za 2012. godinu

	Република Српска Министарство финансија Пореска управа	Образац 1101 Годишња пореска пријава за порез на добит	БАР КОД

Одјељак 1 – Подаци о пореском обвезнику

1) Јединствени идентификациони број	4) врста пријаве ☒ основна ☐ измјењена	6) Порески период од 01.01.2012. до 31.12.2012.
4 4 0 1 7 7 8 3 3 0 0 0 7	5) шифра општине 025	
2) Назив пореског обвезника METALNOVA DOO Čelinac	7) Телефон 051/555-111	
3) Адреса пореског обвезника Čelinac, Cara Lazara bb	8) Е-маил адреса	

Одјељак 2 – Пореска пријава

Приходи		
1	Приход из пословања или продаје/промет (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 1)	1.447.562,88
2	Промијена вриједности залиха учинака (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 2)	
3	Други приходи (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 3)	52,00
4	Укупан бруто приход (сабрати тачке од 1. до 3)	1.447.614,88
Трошкови пословања		
5	Трошак продате робе (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 4)	
6	Трошкови материјала (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 5)	967.231,88
7	Трошкови горива и енергије	44.892,42
8	Трошкови бруто зарада и награда запослених (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 6)	212.797,06
9	Трошкови оправке и одржавања`	11.152,71
10	Режијски трошкови	2.741,60
11	Трошкови камата (члан 12. Правилника)	26.403,72
12	Трошкови закупа (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 7)	73.908,00
13	Трошкови амортизације (члан 23. до 28. Правилника)	43.254,62
14	Трошкови амортизације нематеријалне имовине (члан 35. Правилника)	
15	Одбици на име пореза и такси које се признају као трошак	3.549,28
16	Остали одбици (пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 8)	54.024,04
17		
18	Укупни трошкови (сабрати т. 5. до 17)	1.439.955,30

Обрачун пореза		
19	Добитак/губитак (тачка 4. минус тачка 18)	7.659,58
20	Губитак пренесен из претходног периода (пренијети из Обрасца 1102, Додатак 9, колона г)- члан 47 Правилника)	
21	Пореска основица [(тачка 19. минус тачка 20)>=0]	7.659,58
22	Умањење пореске основице за улагање у производњу	7.659,58
23	Умањење пореске основице за запошљавање	
24	Основица за обрачун пореза [(тачка 21. минус (тачка 22. + тачка 23.)]	0
25	Износ пореза (тачка 24. X 10%)	
26	Порески кредит (Пренијети укупан износ из Обрасца 1102, Додатак 10, колона њ)	
27	Износ обрачунатог пореза у РС (тачка 25. минус тачка 26.)	0
28	Плаћене аконтације	558,91
29	Износ разлике за уплату (тачка 27. минус тачка 28)	0,00
30	Износ разлике за поврат (тачка 28. минус тачка 27.)	558,91

Одјељак 3 - Порез по одбитку

1	Износ обрачунатог пореза по одбитку (Пренијети износ из Обрасца 1102, Додатка 11, тачка 5)	
2	Износ уплаћеног пореза по одбитку	
3	Разлика за уплату (тачка 1 . минус тачка 2)	

Овјера пореског обвезника

Овјера

Овјера Пореске управе

Изјава: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.		Датум пријема: 28.02.2011.		
Име и презиме овлаштеног лица / законског заступника Milan Popović	Датум 28.02.2011.	Име и презиме службеног лица Milica Miličević		
Потпис овлаштеног лица / законског заступника	МП			
Име и презиме лица које је сачинило пријаву Zorica Vajić				Потпис службеног лица
Потпис лица које је сачинило пријаву				

1102-Додаци уз Пријаву пореза на добит (поднијети уз пореску пријаву за порез на добит - Образац 1101)

Подаци о пореском обвезнику

1. Назив пореског обвезника METALNOVA DOO Čelinaс	2. Јединствени идентификациони број 4 4 0 1 7 7 8 3 3 0 0 0 7	3. Период за који се подноси пријава 01.01.- 31.12.2012.
--	--	--

Додатак 1 – Пословни приходи

а. р.бр.	б. Врста прихода	в. Износ
1	Приход од продаје на домаћем тржишту (БиХ)	

2	Приход од продаје на иностраном тржишту	1.416.657,44
3	Приход од услуга	9.412,65
4	Други пословни приходи	21.492,79
5		
6		
7		
8	Укупан износ (уноси се у тачку 1. пореске пријаве <i>Образац 1101</i>)	1.447.562,88

Додатак 2 – Промјена вриједности залиха учинака

а. р.бр	б. Врста прихода	в. Износ
1	Почетно стање залиха учинака	
2	Стање залиха учинака на крају обрачунског периода	
3	Повећање / смањење вриједности залиха учинака (уноси се у тачку 2. Образац 1101)	+ -

Додатак 3 – Други приходи (остали и финансијски приходи)

а. р.бр	б. Врста прихода	в. Износ
1	Приход од курсних разлика	
2	Добитак/ губитак од продаје пословне имовине (пренијети из Додатка 14, тачка 8, обрасца)	+ -
3	Добитак од продаје инвестиционе имовине (пренијети из Додатка 15, тачка бд) овог обрасца)	
4	Остали трошкови	52,00
5		
6		
7		
8	Укупан износ (уноси се у тачку 3. Образац 1101)	+ - 52,00

Додатак 4 – Трошак продате робе

а. р.бр	б. Врста трошка	в. Износ
1	Почетно стање залиха	
2	Набавке	
3	Роба за продају (<i>сабрати т . 1. и 2</i>)	
4	Стање залиха на крају пореског периода	
5	Трошак продате робе (<i>тачка 3. минус тачка 4, уноси се у тачку 5. Образац 1101</i>)	

Додатак 5 – Трошкови материјала

а. р.бр	б. Трошкови материјала	в. Износ
1	Почетно стање залиха материјала	640.357,70
2	Набавка материјала	918.542,17
3	Укупно материјал (<i>сабрати т. 1. и 2</i>)	1.558.899,87
4	Стање залиха материјала на крају пореског периода	591.668,02
5	Укупан трошак материјала (<i>тачка 3. минус тачка 4, уноси се у тачку 6. Образац 1101</i>)	967.231,85

Додатак 6 – Трошкови зарада и награда запослених

а. р. бр.	б. Врста трошка (према члану 10. и 11. Правилника)	в. Укупан износ	г. Признати износ
1	Трошкови бруто зарада и бруто накнада зарада	212.563,06	212.563,06
2	Трошкови поклона дјечи запослених	234,00	234,00
3	Трошкови отпремнина		
4	Јубиларне награде запосленима		
5			
6			
7	Укупно трошкови (укупан износ из колоне г уноси се у тачку 8. Образац 1101)	212.797,06	212.797,06

Додатак 7 – Трошкови закупа

а. р. бр.	Адреса имовине која је предмет закупа	Назив / Име закуподавца	Годишњи износ закупа
		ЈИБ / ЈМБГ закуподавца	
1	Čelinac, Cara Lazara bb	4402747820002	73.908,00
		DAL ĆIN DOO	
2			
3			
4	Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу. Унијети укупан износ из додатне табеле >>		73.908,00
5	Укупан износ (уноси се у тачку 12, Образац 1101)		73.908

Додатак 8 – Остали одбици

а. Ред. број	б. Опис ставке	в. Укупан износ	г) Признати износ
1	Трошкови репрезентације (члан 14. Правилника)	1.530,98	459,29
2	Трошкови истраживања и развоја (члан 15, 16. и 17. Правилника)		
3	Трошкови путовања и пресељења (члан 18. Правилника)		
4	Трошкови сумњивих потраживања и резервисања (члан 39. Правилника)		
5	Стипендије студената до 75% просјечне мјесечне нето плате		
6	Спонзорство до 2% од укупног прихода		
7	Донације до 3% од укупног прихода		
8	Troškovi proizvodnih usluga		
9	Ostali troškovi	53.564,75	53.564,75
	Укупан износ (уноси се у тачку 16, Образац 1101)	55.095,73	54.024,04

Додатак 9 – Пренос губитка из претходног пореског периода

а. Год.	б. Износ добити/губитка	в. Губитак	г. Пренос губитка	д. Примједбе
				Укупан износ (уноси се из колоне г) у тачку 20, Образац 1101)

Додатак 10 – Порески кредит (порез плаћен изван Републике Српске)

а Ред. број	б Назив стране државе Федерација БиХ Брчко дистрикт	в Остварени приход изван Републике Српске	г % пореза	д Износ плаћеног пореза изван РС	ђ Износ пореза који се признаје као порески кредит
	Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу . Уноси се укупан износ из додатне табеле >>>				
	Унијети укупан износ у колону ђ) и у тачку 26. пореске пријаве, Образац 1101				

Додатак 11 - Подаци о укупним исплатама и обрачунатом порезу по одбитку страним правним лицима

Редни број	Назив страног правног лица коме је уплата извршена	Држава и адреса страног правног лица	Број и назив документа о исплати	Врста исплате (члан 28. став 1. Закона)	Износ исплате у КМ	Стопа пореза	Укупан износ пореза
а	б	в	г	д	ђ	е	ж
1							
2.							
3							
4	Ако имате више од три ставке, обиљежите ово поље ☐ и приложите додатну табелу. Унесите укупан износ из додатне табеле у колону ж) реда 4.						
5	Укупан износ (уноси се у колону ж) и у одјељак 3, тачка 1, Образац 1101)						

Додатак 12 – Набавка од повезаних лица по цијени већој од тржишне

а) р.бр.	б) Подаци о лицима од којих је извршена набавка	в) Врста трансакције	г) Трансферна цијена	д) Тржишна цијена	ђ) Разлика (д – г)
1					
2					
3					
4					
5					
6	Укупан износ (унијети у Додатак 8 овог обрасца)				

Додатак 13 – Продаја повезаним лицима по цијени нижој од тржишне

а) р.бр.	б) Подаци о лицима којима је извршена продаја	в) Врста трансакције	г) Трансферна цијена	д) Тржишна цијена	ђ) Разлика (д – г)
1					
2					
3					
4					
5					
6	Укупан износ (унијети у Додатак 1 овог обрасца)				

Додатак 14 - Продаја пословне имовине

а. р.бр.	б) Врста имовине	в) Продајна вриједност	г) Набавна вриједност	д) Добитак	ђ) Губитак
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8	Укупно (износ из колоне д) или ђ) уноси се у Додатак 3 овог обрасца)				

Додатак 15 - Продаја инвестиционих добара

а. р.бр.	б) Врста имовине	в) Продајна вриједност	г) Набавна вриједност	д) Добитак	ђ) Губитак
1					
2					
3					
4					
5	Укупно				
6	Разлика колоне д) минус колоне ђ), преноси се у Додатак 3, тачка 3, овог обрасца само ако је > 0				

Додатак 16 – Списак новозапослених у сврху умањења пореске основице

а. р.бр.	б) Име и презиме	в) ЈМБ /ЈИБ	г) Износ плаћеног пореа	д) Износ плаћеног доприноса	ђ) Право на умањење

**Додатак 17 – Списак опреме, постројења и непокретности у која су извршена
улагања у сврху
умањења пореске основице**

а. р.бр.	б) Назив опреме, постројења и непокретности	в) Основне техничке карактеристике	г) Мјесто инсталирања/стављања у функцију	д) Износ улагања	ђ) Датум улагања	е) Начин улагања

Изјава: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.		Датум пријема 28.02.2012.
Милан Поповић		Име и презиме пореског службеника
Име и презиме овлаштеног лица / законског заступника	Датум 28.02.2012.	
Потпис овлаштеног лица / законског заступника		Потпис пореског службеника
Име и презиме лица које је попунило додатак Zorica Bajić		

U poreskom bilansu za 2012. godinu društvo "Metalnova" d.o.o. Čelinac nije iskazalo poresku dobit. Ovo preduzeće je izvršilo ulaganja u nabavku osnovnog sredstva - nove mašine koja je u funkciji u procesu proizvodnje za izradu finalnog proizvoda, u iznosu od 9.148,36 KM. Zakonom o porezu na dobit i Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dobit je propisano da se troškovi za nabavku osnovnog sredstva – mašine koja se nabavi i stavi u funkciju u poreskoj gidini za koju se vrši obračun poreza na dobit može priznati trošak tako nabavljenog osnovnog sredstva koji se koristi u proizvodnji. U ovom slučaju trošak za nabavku osnovnog sredstva je 9.148,36 KM. Međutim poreski obveznik je u poreskom bilansu izvršio korekciju dobiti, tako da trošak nabavke osnovnog sredstva mašine nije mogao priznati kao trošak u cijelosti, nego u iznosu od 7.659,58 KM, dakle do visine iznosa ostvarene neto poreske dobiti. Iskazana poreska dobit je nula.

ZAKLJUČAK

Da li će jedna strana kompanija odlučiti da uloži kapital u jednu zemlju zavisi od mnogo činilaca, a prije svega, od procjene profita koji može ostvariti, dugoročnosti poslovanja, ali i od spremnosti zemlje domaćina da prihvati, ubrza i olakša poslovanje. Samim tim, na svakoj državi je da stvori dobru investicionu klimu, odnosno jasan i stabilan okvir za poslovanje kako bi privukla najbolje svjetske kompanije.

Republika Srpska je u proteklom periodu donijela set zakona iz oblasti direktnih poreza, stvorila dobru investicionu klimu, odnosno jasan i stabilan okvir za poslovanje domaćih i stranih kompanija, s obzirom da je stopa poreza na dohodak građana 10 odsto na bruto osnovicu, stopa doprinosa na lična primanja 33 odsto na bruto osnovicu, stopa poreza na dobit 10 odsto i kao takve su najmanje u okruženju i šire u Evropi.

Provedenim poreskim reformama u oblasti direktnih poreza u Republici Srpskoj je stvorena dobra investiciona klima za privlačenje direktnih stranih investicija, što je rezultiralo dolaskom velikih kompanija na ove prostore. Investitori prije nego li izvrše nova ulaganja i donesu nove poslovne odluke, izvrše ozbiljnu analizu svih faktora koji bi eventualno mogli imati uticaja na konačan poslovni rezultat i ostvareni profit na kraju poslovne godine. Pozitivne odluke o novim investicijama se donose ukoliko provedene analize upućuju na to da će krajnji poslovni rezultat biti pozitivan i da će biti ostvaren profit sa kojim bi vlasnici kapitala, u pravnom licu u koje se vrši ulaganje, bili zadovoljni. Ako se uzme u obzir da su poreska opterećenja u Republici Srpskoj mnogo povoljnija u odnosu na zemlje u regionu, onda se sa sigurnošću može reći da je stvoren jasan i siguran okvir za privlačenje kako domaćih, tako i stranih investicija. Ako se uzme u obzir da su ostvareni prihodi u budžetu iz godine u godinu sve veći, onda se može zaključiti da je u proteklih nekoliko godina došlo do povećanja broja preduzetnika i pravnih lica koja posluju u Republici Srpskoj. Ostvarene reforme iz oblasti poreza, a prvenstveno se misli na porez na dobit, su pozitivno uticale na domaće investitore, kao i na privlačenju stranih investicija i stvaranje sigurnog poslovnog ambijenta, što je za rezultat imalo povećanje broja privrednih subjekata koji učestvuju u privrednom životu Republike Srpske.

Analizom poslovanja pravnog lica "METALNOVA" d.o.o. Čelinac došlo se do zaključka da je u prve dvije godine poslovanja ostvaren dobar finansijski rezultat, što je za krajnji cilj imalo stavljanje profita sa kojim su vlasnici kapitala zadovoljni. Ostvarena dobit je najbolji pokazatelj poslovanja u smislu utvrđivanja uspješnosti poslovanja pravnog lica. U poređenju sa poslovanjem u Italiji gdje je stopa poreza na dobit 27.5 odsto, zbirna stopa poreza i doprinosa na isplaćene neto plate 110 odsto, kao i mnogo veći ostali troškovi koji prate poslovanje, misli se na troškove koji se izdvajaju za lična primanja uposlenim radnicima, troškove repromaterijala potrebnog za proizvodnju, troškove energije, troškove naknada za topli obrok, troškova naknada za prevoz

uposlenih radnika i drugih troškova koji su prisutni, može se zaključiti da je isplativost ulaganja u novu firmu "METALNOVA" d.o.o. Čelinac u Republici Srpskoj sa stanovišta ostvarivanja većeg profita bila apsolutno opravdana. Dividenda ostvarena u Republici Srpskoj je prema Zakonu o porezu na dohodak građana koji je bio na snazi u vrijeme kada je strani investitor izvršio direktna ulaganja u Republici Srpskoj u preduzeće "METALNOVA" d.o.o. Čelinac i u njemu započeo proizvodnju, bila neoporeziva. Posljednjim Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak koji je na snazi od 01.02.2012. godine dividenda je oporeziva sa poreskom stopom od 10 %. Porez na dohodak građana na isplaćenu dividendu plaća isplatilac dividende u ime poreskog obveznika prilikom isplate dividende. U Italiji dividenda je oporeziva od 23 do 43 odsto u zavisnosti od iznosa dividende koju ostvari vlasnik kapitala u društvu. Može se zaključiti da oporezivanje dividende prilikom isplate dobiti nije stimulatивно za privlačenje stranih direktnih investicija i da ono može samo trenutno pozitivno djelovati na prikupljanje javnih prihoda od ove vrste prihoda, dok će dugoročno negativno djelovati na taj način što su već neki inostrani investitori preselili sjedište svojih preduzeća u Federaciju Bosne i Hercegovine. Oporezivanje dividende u Republici Srpskoj nije se pokazalo kao dobar primjer.

Republika Srpska sa stopom poreza na dobit od 10 odsto stimulatивно djeluje na sve strane kompanije i pojedince koji se odluče na direktna ulaganja u njenu privredu, jer je to stopa koja je sigurno najmanja u našem okruženju i šire u Evropi.

Poreski obveznik je ostvario pozitivan finansijski rezultat na kraju poslovne 2012. godine i za visinu ostvarene dobiti izvršio je ulaganja u proizvodnju, a koje je prema važećim zakonskim propisima oslobođeno od plaćanja poreza na dobit. Zakona o porezu na dobit preduzeća, tako da je poreska osnovica jednaka nuli i poreski obveznik je oslobođen plaćanja poreza na dobit. S obzirom na ostvarene prihode i visinu troškova iskazanih u bilansima preduzeće je ipak ostvarilo pozitivan finansijski rezultat. Ostvareni prihod u cijelosti potiče od prodaje proizvoda u inostranstvu i on bi bio isti kao da je proizvodnja ostvarena u Italiji, jer je tržište isto na prostoru Evrope. Kada se poredi troškovi, onda se sa sigurnošću može reći da su oni za ovo preduzeće znatno niži u Republici Srpskoj nego da je ono proizvodilo u Italiji. Ako uvažimo ove činjenice sa sigurnošću možemo reći da je ovo preduzeće u Republici Srpskoj ostvarilo pozitivan finansijski rezultat, dok bi u Italiji ono ostvarilo negativan finansijski rezultat, koji bi prije ili kasnije vlasnika kapitala doveo u poziciju da zatvori i ugasi ovo preduzeće.

LITERATURA

- Kovačević, Ž. David D. i Ilija Džombić. 2007. Principi tržišne ekonomije - izdavač za fakultet za političke i društvene nauke, Banja luka
- KPMG International 2006. KPMG's Corporate Tax Rate Survey - An international analysis of corporate tax rates from 1993 to 2006
- Mjesečni stručni časopis Saveza računovođa i revizora Republike Srpske, 2005. Finrar, broj 9
- Mjesečni stručni časopis Saveza računovođa i revizora Republike Srpske, 2006. Finrar, broj 1
- Mankju, Georgi. 2007. Principi ekonomije, Beograd: Ekonomski fakultet
- Nenadić, Jelena. 2004. Oporezivanje dobiti pravnih lica u državama – sukcesorima SFRJ, magistarski rad, Beograd: Pravni fakultet
- Popović, Dejan. 1999. Poreski sistem, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd: Ekonomski fakultet
- Petrović, E. Denčić – Mihajlov, K. 2007. Poslovne finansije- dugoročni aspekt finansijskih ulaganja, Niš; Ekonomski fakultet
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit 2006. Službeni glasnik Republike Srpske broj 91/06
- Raičević, Božidar. 2005. Javne finansije, Beograd: Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu
- Zakon o porezu na dobit preduzeća 2006. Banja Luka: Službeni glasnik Republike Srpske broj 91/06
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit: Službeni glasnik Republike Srpske, broj 57/12

„Pod moralnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da sam ja autor ovog rada te sam upoznata da sam, ukoliko se utvrdi da je rad plagijat, odgovorna za štetu pričinjenu Univerzitetu za poslovni inženjering i menadžment, kao i autoru originalnog rada“.

SAŽETAK

Uslov za dolazak stranog investitora je prvenstveno politička stabilnost zemlje i regiona gdje investitor ima interes za ulaganje, zaštita i sigurnost lične imovine, povoljan poreski sistem i politika, procjena profita koji bi bio ostvaren, kao i drugi pravni propisi. Provedene poreske reforme u Republici Srpskoj do sada su pozitivno uticale na privlačenju direktnih stranih investicija u našoj zemlji.

U ovom radu posebno će biti obrađen uticaj poreza na dobit na primjeru stranog ulagača koji je izvršio direktna ulaganja u Republiku Srpsku, registrovao preduzeće koje pozitivno posluje i koje je u prve dvije godine poslovanja zabilježilo izvanredne rezultate.

Analizom se došlo do zaključka da bi firma za isti obim proizvodnje ostvarila jednak ukupan prihod u Republici Srpskoj kao i u Italiji, te da bi ostvarila bolji finansijski rezultat i veći profit na kraju poslovne godine, s obzirom na manja poreska opterećenja i jeftinije troškove proizvodnje u Republici Srpskoj u odnosu na Italiju.

Ključne riječi: poreska osnovica, stopa poreza na dobit, strane direktne investicije.

SUMMARY

The condition for a foreign investor to come is primarily the political stability of the country and the region where the investor has an interest for investing, the protection and safety of personal property, suitable tax system and politics, the evaluation of the profit which would be realized, as well as other legal regulations. So far the executed tax reforms in Republic of Srpska had a positive effect on attracting direct foreign investments to our country.

In this work special attention will be paid to the effect of the income tax through the example of the foreign investor who performed direct investments in Republic of Srpska, registered the company which is positively running a business and which recorded extraordinary results in the first two years of doing business.

The study showed that for the same volume of production the company would realize equal overall income in Republic of Srpska as well as in Italy and it would realize a better financial result and a bigger profit at the end of the business year, considering smaller tax strains and cheaper production expenses in Republic of Srpska as compared to Italy.

Key words: tax base, income tax rate, direct foreign investments.

SADRŽAJ:

UVOD.....	1
1. POJAM STRANIH DIREKTNIH INVESTICIJA.....	2
2. STRANA ULAGANJA U BiH.....	5
3. OSNOVNI OBLICI STRANIH DIREKTNIH INVESTICIJA.....	11
3.1. Horizontalne SDI i horizontalno integrisane TNK.....	11
3.2. Vertikalne SDI i vertikalno integrisane TNK.....	12
3.3. Konglomeratske SDI i diverzifikovane TNK.....	13
4. KONCEPTI OPOREZIVANJA DOBITI PREDUZEĆA.....	13
4.1. Sistem dvojnih stopa	15
4.2. Sistem odbijanja dividendi.....	15
4.3. Sistem djelimične imputacije	15
4.4. Sistem djelimične olakšice za dioničare.....	16
5. ELEMENTI SISTEMA POREZA NA DOBIT PREDUZEĆA.....	17
5.1. Poreski obveznik.....	17
5.2. Poreska osnovica.....	18
5.3. Poreska stopa.....	21
5.4. Poreska oslobođanja.....	21
5.5. Poreski podsticaji.....	22
6. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI SRPSKOJ.....	23
6.1. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA.....	24
6.2. Utvrđivanje prihoda.....	28
6.2.1 <i>Uključivanje prihoda u izračunavanje poreske osnovice.....</i>	<i>28</i>
6.3. Priznavanje rashoda.....	28
6.3.1. <i>Troškovi poslovanja.....</i>	<i>28</i>
6.3.2. <i>Zarade zaposlenih.....</i>	<i>30</i>
6.3.3. <i>Nagrade zaposlenima.....</i>	<i>30</i>
6.3.4. <i>Odbitak kamata.....</i>	<i>31</i>
6.3.5. <i>Troškovi putovanja, smještaja, preseljenja i dn. za službeno putovanje...32</i>	<i>32</i>
6.4. Utvrđivanje računovodstvene dobiti.....	33
6.5. Kontrola poreza na dobit.....	33
6.5.1. <i>Primjer utvrđivanja oporezivih prihod.....</i>	<i>33</i>
6.5.2. <i>Priznavanje rashoda – troškovi poslovanja.....</i>	<i>34</i>
6.5.3. <i>Usklađivanje rashoda.....</i>	<i>35</i>
6.5.4. <i>Rashodi koji se ne priznaju kod utvrđivanja poreske osnovice.....</i>	<i>36</i>
6.5.5. <i>Umanjenje poreske osnovice po osnovu ulaganja u opremu.....</i>	<i>37</i>
7. PRIMJER DIREKTNOG STRANOG ULAGANJA U RS.....	37
7.1. Direktno strano ulaganje u Republiku Srpsku.....	38

7.2. Ugovor o osnivanju.....	40
7.2.1. Osnovne odredbe.....	40
7.2.2. Firma i sjedište.....	41
7.2.3. Djelatnost.....	41
7.2.4. Osnivači društva.....	41
7.2.5. Osnivački kapital i ulozi.....	41
7.2.6. Odnosi između društva i članova.....	42
7.2.7. Raspodjela dobiti.....	42
7.3. Ugovor o doradi.....	42
7.3.1. Predmet ugovora.....	42
7.3.2. Obaveze naručioca posla.....	42
7.3.3. Obaveze izvršioca posla.....	43
7.3.4. Vrijeme trajanja ugovora.....	43
7.3.5. Cijena obavljenog posla.....	43
7.3.6. Količina proizvodnje.....	44
7.3.7. Transport i troškovi transporta.....	44
7.3.8. Odgovornost i oslobađanje od odgovornosti.....	44
7.3.9. Rješavanje sporova.....	44
7.3.10. Izmjene i dopune ugovora	45
7.3.11. Raskid ugovora i pravne posljedice raskida.....	45
7.3.12. Jezik ugovora.....	45
7.3.13. Stupanje ugovora na snagu.....	45
7.4. Pregled finansijskog poslovanja firme "METALNOVA" d.o.o. Čelinac.....	45
ZAKLJUČAK.....	70
LITERATURA.....	72

SADRŽAJ SLIKA

Grafikon 1.1. Tokovi DSU u Bosni i Hercegovini, po godinama, milioni KM.....	10
--	----

SADRŽAJ TABELA

Tabela 2.1. Zemlje-strani ulagači u Bosni i Hercegovini za period 2009- 2012.g.....	6
Tabela 2.2. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- 31.12.2009. g.....	6
Tabela 2.3. Strana ulaganja u BiH za period 01.01- 31.12.2010. g.....	6
Tabela 2.4. Strana ulaganja u BiH za period 01.01-31.12.2011. g.....	7
Tabela 2.5. Strana ulaganja u BiH za period 01.01-31.12.2012. g.....	7
Tabela 2.6. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12. 2009. g.....	7
Tabela 2.7. Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12.2010. g.....	8
Tabela 2.8 Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01.-31.12. 2011. g.....	9
Tabela 2.9 Top 10 registrovanih stranih ulaganja za period 01.01-31.12. 2012. g.....	9
Tabela. 6.1. Procjena iznosa umanjenja prihoda po osnovu poreza na dobit.....	28
Tabela 6.2. Utvrđivanje oporezivih prihoda	34
Tabela 7.1. Razlike koje opterećuju firme u Italiji i Republici Srpskoj.....	39
Tabela 7.2. Bilans uspjeha za 2011. godinu.....	46
Tabela 7.3. Godišnja poreska prijava za porez na dobit za 2011.	51
Tabela 7.4. Bilans uspjeha za 2012. godinu.....	58
Tabela: 7.5. Godišnja poreska prijava za porez na dobit za 2012. godinu.....	63